

WESTERN

H. Prajs

BEKSTVO IZ OKLAHOMA

ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

WESTERN

206

1990

H. Prajs

BEKSTVO IZ OKLAHOME

X-100

Urednik izdanja
PIROŠKA MATIĆ

Recenzent
S. BILKIĆ

Lektor
J. VIDA KOVIĆ

Izdaje i štampa Novinsko, izdavačko i štamparsko preduzeće u društvenoj svojini »Dnevnik« Novi Sad, Vojvodanskih brigada 7, telefon 021 621-555
● Žiro račun 65700-603-6350 ● Direktor »Dnevnika«: Dušan Tomić ● Za izdavača: Ilija Vojnović ● Odgovorni urednik: Milorad Predojević ● Grafički urednik: Juliš Arvanitidis ● Sekretar redakcije: Zdenka Karabasil ● Korektor: Jovan Uglješin

YU ISSN 0353—5916

H. Prajs

BEKSTVO IZ OKLAHOMA

Mladi čovek, sa »henrijevkom« u ruci, zastao je pred vratima svoje male kuće. Gledao je u grupu jahača, koji su upravo naišli, i koji su, u polukrugu, stali ispred njega.

Pogledao je u njih; u prvom koji je stajao u njegovom dvorištu, domaćin je prepoznao Endriju Bejtsa.

— Zašto si došao, Bejtse? — upitao je.

Endriju Bejts se uspravi u sedlu.

— Reci, šta tražiš na mom imanju. Znaš da ne želim da te vidim ovde — rekao je mladi čovek.

Stegao je pušku obema rukama i podigao cev prema Bejtsovim grudima.

— Preko, na Litneju, u jednom klancu ima tridesetak naših konja — odgovorio je Bejts. Ukradeni su sa naših pašnjaka pre tri dana. Dakle, onoga dana kada je armija u ovom kraju otkupljivala konje. Sledili smo tragove od Litneja, i, kao što vidiš, oni su nas doveli ovamo.

Prst mladog domaćina Derika Brauna polako se savijao oko obarača. Onda je upitao:

— Šta će meni vaši konji?!

— Pa, recimo, da ih prodaš vojsci. Ona dobro plaća i ne obraća pažnju na to da li koji imaju žig i čiji su.

— Preporučio bih ti da odeš u Marilun i da krađu prijaviš šerifu ili sudiji. Mi, ovde, sami izlazimo na kraj sa konjokradicama...

On ućuta. Pušku je i dalje držao uperenu u Endriju Bejtsa. Potom je rekao:

— Znam šta hoćeš ovde. Ali, idi sa moje zemlje, ili...

Opet ućuta.

Bejts upitao ironičnim glasom:

— Šta će biti ako ne odem?

— Uto se vrata male kuće otvoriše i u njima se pojavi jedan sedokosi starac, a iza njega dečak od devet—deset godina.

— Ulazite, obojica! — reče im Derik Braun, ne okrećući glavu sasvim.

Ali, to je bilo dovoljno Bejtsu da stupi u akciju.

Iskoristivši nepažnju koja je trajala samo delić sekunde, glavom je dao znak jednom svom jahaču, i ovaj baci laso na vlasnika imanja.

Konopac se zategao oko njegovog tela, pritiskujući mu ruke uz slabine.

Braunov prst se savio oko obarača, puška je opalila, ali metak je promenio putanju i zabio se u zemlju.

Domaćin je ispustio pušku.

Jahač koji je bacio laso na njega, podbode konja i potera ga. Konj je vukao uvezanog čoveka, a jahač ga je terao da juri što brže.

Uskoro, sva odeća nesrećnika bila je u dronjcima, lice krvavo, telo izudarano.

Endriju Bejts se obrati svojim ljudima:

— Pazite na onu dvojicu, a ovde odaberite drvo... Prebacite laso preko jedne debele grane!

*

Tri godine kasnije...

Na vratima, ocrtavala se senka jednog čoveka. Žmirkao je očima, došavši sa ulice, obasjane suncem, u polumračnu šerifovu kancelariju.

Kada su mu se oči malo privikle na tamu, video je šerifa Dagleasa Grejmsa.

— Šta je, Frede? — pitao ga je šerif.

— Još jedan stiže u grad — odgovorio je Fred Vejd. — Sa onom dvojicom, koji su odseli u hotelu »Kreston«, ima ih ukupno pet.

— Gde si ga video?

— Tu je, na ulici.

Šerif ustade od stola, pride vratima, obide Frede i izviri na glavnu ulicu.

Video je jahača, koji je upravo skrenuo iz jedne bočne ulice.

Upitao je Freda:

— Da li je Bejts u gradu?

Fred klimnu glavom.

— Jeste. Video sam ga kad je izlazio iz hotela. Šta mislite, da li...

— Ne mislim ništa, Frede. Donesi mi moj revolver! Jesi li dobro video lice petog jahača?

Fred pride polici sa oružjem i sa nje skide šerifov revolver.

— Jesam, ali je ono sasvim obično. Kao stotine drugih. Ni po čemu se ne razlikuje.

On pruži šerifu revolver, zajedno sa opasačem i municijom.

Daglas Grejms je u svakom trenutku bio spreman da preduzme ono što mu je dužnost nagala.

Dok je stavljao opasač, gledao je u kalendar koji je bio okačen o zid.

— Treći avgust 1871... — rekao je, a potom dodao: — Ti, Frede, ostani tu i ne mrdaj dok se ja ne vratim.

Uzeo je šešir, stavio ga na glavu i izašao na ulicu.

Jahač koji je prošao glavnom ulicom zaustavio se pred Rimrodovim salunom.

Sjahao je i vezao konja za direk, i odmah potom ušao u salun.

Šerif polako uđe za njim.

Stranac je prišao šanku i naslonio se na njega. Nešto je rekao, a barmen mu je odmah stavio na šank bocu sa viskijem, i čašu.

Šerif Grejms je izvesno vreme stajao u dvokrilnim salunskim vratima, posmatrajući nepoznatog jahača. Ovaj je bio obučen jednostavno i izgledao je sasvim

obično, a jedino što je na njemu bilo upadljivo bila su njegova dva revolvera u futrolama od debele kože, kakav je bio i njegov opasač.

Kad je ponovo podigao pogled, šerif je primetio da ga taj čovek posmatra u ogledalu koje je visilo iznad šanka.

Oklevao je samo trenutak, a onda se okrenuo i napustio salun.

Napolju je zastao da bi iz džepa jakne izvadio cigaretu i palidrvce.

Kada je prineo plamen cigareti i povukao prvi dim, čuo je nečije užurbane korake.

Okrenuo se.

Ugledao je poštanskog službenika.

— Šerife! — obratio mu se ovaj. — Svuda sam vas tražio! Dobro je što sam vas našao!

Grejms baci palidrvce.

— Zašto?

— Stigao je jedan telegram...

— Za mene?

— Nije za vas...

— Zašto si me, onda, tražio?!

— Telegram glasi na ime Endrijua Bejtsa, ali sam ipak mislio da bi trebalo i vi da ga pročitate.

— Odakle je telegram?

— Poslat je sa poštanske stanice dvadeset i jedan...

Službenik izvadi iz džepa list hartije i stavi je pred šerifove oči.

— Pročitajte! — rekao je.

Grejms uze telegram i počeo da ga čita.

»Gospodinu E. Bejtsu. Adresa: ranč »Detelina«, Marilun. Norman Ričmond se danas vraća, poštanskom kočijom, u Merilun. Pošt. st. 21, region Litnej«.

Šerif spusti ruku sa telegramom.

— Znači, Ričmond se vraća. Gde je Bejts sada?

— Mislím, šerife, da je u Goperovom restoranu. Mogu li mu sada odneti telegram?

— Prepusti to meni, i ne brini više o telegramu. Kada kočija stiže u Marilun?

Poštanski službenik izvadi iz džepa časovnik, pogleda ga i odgovori:

— Otprilike za jedan sat, šerife. Zašto pitate?

— Zato što pretpostavljam da se Norman Ričmond vraća u Marilun da poravna neke račune — odgovorio je šerif setivši se jednog događaja koji se zbio pre pet godina.

Okrenuo je leđa poštanskom službeniku i uputio se prema Goperovom restoranu.

Kada je ušao u njega, ugledao je samo dva gosta; u to doba dana nikada ih i nije bilo mnogo.

Endriju Bejts je podigao glavu i pogledao u vrata kada su se ona otvorila.

Nije bio oduševljen što vidi šerifa.

Ovaj mu pride.

— Imam nešto za vas, gospodine Bejtse — rekao mu je.

Bejts spusti na sto čašu koju je držao u ruci i upitno odmeri šerifa.

Pokazao je na čoveka koji je sedeo sa njim za stolom, a potom ga predstavio:

— Ovo je gospodin Bejker, advokat iz Dalasa. Bejkere, ovo je šerif Grejms.

Bejker je bio mršav čovek, uskog i bledog lica, sa naočarima i uredno potkresanom bradicom.

Podigao se i pružio je ruku šerifu.

— Drago mi je — rekao je učtivo. — Gospodin Bejts mi je pričao o vama. Šta mislite o rudniku »Presi«, gospodine Grejmse? Ja sam...

Šerif nije obraćao pažnju na advokata.

Stavio je telegram na sto, pred Bejtsa, i mirno mu rekao:

— Pročitajte ovo.

Posmatrao je Bejtsovo lice dok je ovaj čitao telegram i primetio je promenu na njemu; rančero-ve oči su se suzile, a mišići ispod jagodica su poigravali.

To je bila jedina reakcija po kojoj se moglo zaključiti da ga je uznemirilo ono što je pročitao u telegramu.

Pogledao je prvo advokata, potom šerifa, a onda zgužvao telegram i bacio ga.

— Šta se mene tiče što se Norman Ričmond vraća danas u Marilun? — upitao je hladno.

Šerif odvrati odlučnim glasom:

— Ako vas se zaista to ne tiče, zašto se skupili revolveraše da biste Ričmondu priredili prijem?

Na trenutak, rančero-ve oči zasjaše.

On pogleda u advokata.

Potom upita šerifa:

— O kakvim revolverašima govorite? Posle pet godina, prvi put čujem nešto o Ričmondu i nisam znao da dolazi. Kakve revolveraše pominjete?

Šerif priđe prozoru i pogleda na glavnu ulicu.

— Ima tri dana kako neki stranci dolaze u Marilun, jedan po jedan. Sada su već petorica.

Svaki od njih naoružan je sa po dva revolvera. Niko od njih ne govori, ne izjašnjava se i ne preduzima ništa. Pitam vas, zašto su došli? Po svemu sudeći, oni čekaju nekoga. Eno, tamo preko je jedan od njih. Dodite, Bejtse, da ga vidite.

Stojeći pored prozora, šerif je čuo kako stolica škripi, i kako mu se približavaju teški koraci.

Bejts je stao pored njega i pogledao kroz prozor, na ulicu.

Rekao je mirno:

— Ne poznajem ga... Vi, šerife, znate da ja na ranču imam ekipu od četrdesetak ljudi. Mnogi od njih su veoma dobri strelci, a svi dobro barataju oružjem. Dobro ih plaćam i moja reč je za njih svetinja. Zar ne mislite da mi nije potrebna pomoć sa strane ako hoću da preduzmem nešto? Mislite li da mi oni ne bi pomogli ako bih već hteo da preduzmem nešto protiv Ričmonda? Ja još uvek sam sređujem svoje probleme. Nije mi neophodno da unajmljujem revolveraše.

Bejts se vrati za sto i napuni čašu viskijem.

Šerif se nasloni na prozor.

Gledao je kako Bejts, stojeći, ispija viski.

Reče mu:

— Podsećam vas da je Norman Ričmond, pre pet godina, kada ste ga oterali iz grada, rekao da će se jednog dana vratiti. I, evo, vraća se. Održao je reč.

Bejts nastavi da pije viski. Preko čaše, gledao je u šerifa.

— Kada stiže? — upitao je.

— Za jedan sat.

— Šta ćete preduzeti?

— Šta bi trebalo da preduzmem, Bejtse?

— Da mu ne dozvolite da ostanu u gradu!

— To ne mogu da učinim; nemam nikakvog razloga da ga oteram.

Bejts sede na ivicu stola.

— O, da, zaboravio sam. Vi i Ričmond ste nekada bili prijatelji. Jesam li pogodio?

Šerif stisnu zube.

— Ne sećam se da smo se nas dvojica ikada družili — odgovorio je prigušenim glasom.

— Zaista? Hm... Mislím da je to ipak bilo prijateljstvo, ali da je zbog nečega puklo. Ili, možda, grešim?

Šerif se vrati za sto.

— Čuo sam — reče tiho — da se Herijeta pre nekoliko dana vratila na ranč...

Preko Bejtsovog lica prelete senka.

Šerif nastavi:

— Ričmondu će biti drago da vas ponovo vidi. Možete li išta uraditi protiv toga? Hoćete li bar pokušati?

Bejts se zagledao u praznu čašu.

— Hoćete li nas na tren ostaviti nasamo, Bejkere? — upitao je, pogledavši u advokata. — Šerif i ja treba da se dogovorimo o nečemu. Slobodno idite u hotel, ja ću vas potražiti kada završim ovaj razgovor.

Advokat se podiže i napusti restoran.

Šerif je gledao za njim, a kada su se vrata zatvorila, uzeo je njegovu čašu i nasuo sebi viski.

Bejts je iščekujući gledao u njega.

Šerif je polako otpijao iz čaše, ostavljajući sebi vremena, dok je Bejts bio veoma nestrpljiv.

Onda je rančer prvi prekinuo tišinu.

— Grejmse, ipak ćete preduzeti nešto protiv Ričmonda. Sprećićete ga da se vrati u Marilun.

— On je tu za jedan sat, Bejtse — rekao je šerif. — Zašto se ne oslonite na svoje ljude? Unajmili ste ih i...

Bejts ga prekide:

— Oni revolveraši nisu moji ljudi! Ja zaista nisam znao da se Ričmond vraća.

Šerif se nasmeja.

— Možda je i tako... Da ste znali, on verovatno nikada ne bi stigao do poštanske stanice 21. Ali, sada je na putu prema Marilunu...

— Odjahaću na svoj ranč i skupiti ljude...

— Moraćete da požurite. Ričmond sigurno ima svoje razloge da tako javno dolazi ovamo. I, nije uzalud poslao onaj telegram.

Bejts uze svoj šešir i stavi ga na glavu.

— Ne bih želeo da se sretne sa Herijetom — rekao je. — Hoćete li me obavestiti kada Ričmond stigne? Mogli biste poslati nekoga na moj ranč...

— Zašto da ne... A šta će oni vaši ljudi napolju? — upitao je šerif.

— Već sam vam rekao da to nisu moji ljudi. Nemam potrebe da unajmljujem revolveraše koji su, verovatno, ljudi sa poternica. Zašto bih to radio? Mislite li da se plašim Normana Ričmonda? Ne, šerife, ne plašim ga se. Ali, pobrinuću se za to da ponovo napusti ovaj kraj. Dobro zna šta je uradio i šta je izazvao. I te kako dobro zna!

Bejts dotače obod šešira i pođe prema vratima.

Zastade na pragu i okrenu se.

— Reći ću Herijeti da ste je pozdravili, šerife. Obradovaće se.

Šerif je gledao u vrata još izvesno vreme pošto je Bejts napustio restoran.

*

Kroz prozor poštanske kočije, Norman Ričmond je gledao u kuće Mariluna.

Nije imao osećaj da je ponovo u svom gradu, tako reći kod kuće.

Dobro je znao gde je došao i šta ga tu čeka. To saznanje ispunjavalo ga je izvesnim zadovoljstvom.

Naslonio se na naslon klupe i zatvorio oči.

Scene iz prošlosti pojavile su se pred njegovim očima. Sada više nije čuo o čemu govore njegovi saputnici, čiji glasovi i nisu dopirali do njegove svesti.

Ponovo je otvorio oči tek kada se kočija zaustavila naglo, i kada su zaškripale kočnice na točkovima.

Kroz prozor, ugledao je vozača, koji je bio skočio sa svog sedišta. Onda su se otvorila vrata.

— Marilun! — viknuo je vozar.

Ričmond je i dalje sedeo, čekajući da kočiju napuste ostali putnici.

Sišao je poslednji.

Ričmond je bio visok, vitak i elegantan čovek. Sve na njemu bilo je besprekorno i — crno: elegantne pantalone, mundir sa manžetnama i kragnom od somota, sjajne čizme. Samo mu je košulja bila bela.

Na glavi je imao crni šešir, čija je senka gotovo skrivala njegove oči.

Dok je vozarov pomoćnik skidao prtljag sa krova kočije, Ričmond je gledao uokolo.

Video je kako se iz senke poštanske stanice izdvaja nekoliko ljudi koji se upućuju prema njemu.

Jedan duboki glas ga upita:

— Gospodin Ričmond?

— Da, ja sam...

— Dvajt Tomson — predstavio se čovek dubokog glasa.

Ričmondov pogled susreo se sa parom malih crnih očiju koje su ga gledale prijateljski.

On spusti pogled i vide da je Tomson naoružan sa dva revolvera.

— Tomson iz Oklahome? — upita.

— Da. A ovo su: Blejk Džefer-son, Piter Stirling, Džozef Britn i Daryl Šerbi. Da li dolazi još neko?

Ričmond odmeri ljude.

— Nema nikog više. Telegrame sam poslao samo vama petorici. Čuo sam da od vas petorice nema boljih i veštijih revolveraša u Oklahomi.

— Od koga ste to čuli?

Ričmond primeti da Tomson nije nimalo prijemčiv za tu vrstu komplimenta.

— Nije važno. To su mi rekli u Oklahomi. Inače, dolazim iz Daunveja, Tomsone. Otkada ste vas petorica u ovom gradu?

— Zašto pitate?

— Želeo bih da znam.

— Britn je stigao pre, otprilike, jedan sat, a mi ostali smo ovde već nekoliko dana. U telegramu niste napisali ništa o tome šta bi trebalo da radimo ovde, i

zašto ste nas pozvali, Ričmonde.

Ričmond zamoli vozara kočije:

— Pobrinite se da moj prtljag bude odnesen u hotel »Kreston«.

Dao mu je jedan dolar.

— I, molim vas, neka mi se obezbedi najbolja soba, sa pogledom na glavnu ulicu.

Onda se ponovo okrenuo prema Tomsonu.

— Idemo. Znate li neki dobar salun? Koji je najbolji u ovom gradu?

— Ovde su svi saluni loši, ali u Rimrodovom salunu može da se popije dobar viski — odgovorio je Tomson.

Kada su prelazili ulicu, Ričmond upita:

— Da li ste imali neke probleme ovde?

— Nismo.

— Zar vas gradski šerif nije pitao šta tražite?

— Nije.

Išli su kratko vreme ćutke, a onda je Ričmond ponovo postavio pitanje:

— Možete li da pretpostavite zašto sam angažovao vas i vaše prijatelje?

Tomson slegnu ramenima.

— Sa ovima — pokaza Tomson na četvoricu koji su ostali kod poštanske stanice — nisam mnogo radio dosad. Međutim, razlog što nas neko angažuje uvek je isti. Ili, svodi se na isto. Nije mi jasno zašto ste, osim mene, pozvali i ostalu četvoricu.

— Hoću da uništim jednog čoveka — odgovorio je Norman Ričmond. — Ali, tako da se više nikada ne oporavi. U Oklahomi sam čuo o vama, Tomsone, i vi ste bili prvi kome sam poslao telegram, kada sam odlučio da

krenem ovamo. Uostalom, svakome od vas plaćam po dve hiljade dolara mesečno.

— To je velik novac. Primetio sam da niste naoružani. Zašto ne nosite oružje?

— Ne verujem da se iko seća da sam nekada živeo ovde. Vest o mom dolasku brzo će se proširiti i ja ću već sutra da idem naoružan. Mislim da me danas niko neće prepoznati.

— A ko je čovek koga hoćete da uništite? Čuo sam da ste vlasnik nekih naftnih polja na jugu Oklahome i, ako ste već odlučili da dođete u Marilun, sigurno imate jak razlog za to. Dakle, kako se taj »razlog« zove?

— Endrju Bejts. Čovek koji je ceo region Litnej uzeo pod svoje. Da li vam to ime znači nešto?

— Video sam tog čoveka. Priča se da je on vlasnik teritorije od platoa Litnej pa sve do Blugresa. Zovu ga »Veliki Bejts« i plaše ga se.

— Da. Mislim da ne postoji niko u celoj ovoj oblasti ko ga se ne boji. Videli ste ga? I, šta mislite o njemu? Kako vam izgleda?

— Iskreno rečeno, izgleda mi kao čovek koji je spreman da se bori.

Kada je Tomson izgovorio poslednju reč, Ričmond oseti u njegovom glasu prizvuk razočarenja; poznavao je to osećanje. Bilo je karakteristično za ljude koji se dugo bore i koji su već umorni od borbe.

— Da, i ja mislim da će se boriti — odvratio je Ričmond, gledajući u Tomsona i pitajući se da li je dobro učinio što ga je angažovao.

— Biće teško izaći sa njim na kraj — nastavio je Tomson.

— On je već pobeđen, iako nije svestan toga. Zna, svaki čovek ima slabu tačku. Samo, treba je pronaći i udariti u nju. Ona je uspeh zagarantovan.

Tomson se nasmeja gorko.

— Vi ga veoma mrzite, zar ne? — upita.

Uto stigoše do Rimrodovog saluna.

Ričmond zausti da odgovori, ali nije mogao ništa da kaže.

Jedna žena, koja je sedela sama za kartaškim stolom, podigla je glavu kada je čula da se vrata otvaraju, ali ju je potom odmah pognula.

Kad joj je do svesti doprlo ono što je videla, naglo je opet podigla glavu i zagledala se u Ričmonda. Karte je ispustila na zelenu čoju, i u njoj kao da se nešto prelomilo. Promenio joj se izraz lica.

Ričmond je još jedno vreme stajao u vratima kao ukopan, a onda je, zajedno sa Tomsonom, otišao za šank. Tamo su bili ostali revolveraši. Ostao je nekoliko sekundi sa njima.

— Odmah se vraćam — rekao je Tomsonu i uputio se prema kartaškom stolu.

Žena ga je netremice gledala kada je stao pred nju i skinuo šešir.

Imala je lepo lice i svetlu kosu, a njene plave oči posmatrale su Ričmonda sa nekom mešavinom straha i iznenađenja. Na sebi je imala jednostavnu platenenu haljinu, koja ipak nije skrivala ništa od njenih draži.

— Sintija...

Ona spusti ruke na sto.

Šapnu:

— Vratio si se?

— Da li si ikada sumnjala u to? Zнала si da ću se vratiti, zar ne?

— Ali... nisi došao zbog mene — konstatovala je.

— Nisam znao da ću te zateći u Marilunu...

— Pet godina je dug period, Normane.

— Mogu li da sednem za tvoj sto?

— Možeš, ako ne budeš pričao o onome što je nekada bilo — odgovorila je žena.

Ričmond izvuče stolicu i sede. Potom skide šešir i stavi ga na sto.

— Pazi, molim te, na moje karte. Pomešaćeš ih. Uvek si bio sklon da pokvariš igru.

— Hoćeš li da popiješ nešto? — upitao je Ričmond.

— Ne, hvala. Samo, reci mi, molim te, zašto si došao. Je li došao sa namerom da se obračunas sa Endrijom Bejtsom?

— Zašto pitaš to? Pretpostavljam da vrlo dobro znaš moj odgovor.

— Mislim da je on sada u gradu. Šta ćeš učiniti? Pucaćeš u njega?

— Sintija, pet godina me je održavala ta želja. Želja da ga ubijem. Međutim, mislim da bi to bilo suviše jednostavno. Šta misliš ti?

Ona pokaza na revolveraše koji su stajali za šankom, pijući, ne obraćajući pažnju ni na šta.

— Ko su ljudi sa kojima si došao, Normane — upitala je.

— Prijatelji.

— Jesi li već razgovarao sa Daglasom Grejmsom?

— Sa Daglasom? Zar je još uvek šerif Mariluna?

— Jeste.

Ričmond se nasmeja.

— Pretpostavljam da ga Veliki Bejts još drži pod svojim patronatom.

— Postao je veoma moćan. Nemaš pojma, Normane, koliko je postao moćan. Vlada ovim krajevima danas više nego pre pet godina, mada je i tada bio velik. Ovde je on kralj svih pašnjaka, svega što postoji. Znaš li ti šta će se dogoditi ako ga budeš izazvao?

— Dogodiće se ono što mora da se dogodi — odgovorio je Ričmond. — Pet godina sam sanjao o danu kada ću se vratiti u Marilun. Zar si zaboravila šta se dogodilo pre pet godina? Hajde, pričaj mi šta se u međuvremenu događalo ovde. Uostalom, šta je sa Henrijetom Bejts?

Sintija pognu glavu i poče da premešta karte.

Onda reče:

— Vratila se pre nekoliko dana — odgovorila je. — Veliki Bejts bio ju je poslao u Evropu. Boravila je tamo nekoliko godina. Mora da je Bejts prodao na hiljade grla, da bi mogao da je finansira. Sada je opet u ovom kraju. Možda ćeš je videti. Zbog nje si došao, zar ne?

— A kako si ti? — pitao je Ričmond, ne odgovorivši na postavljeno pitanje. Jesi li se udala?

— Nisam.

— Zašto?

— Šta da ti odgovorim? Da se nisam udala zbog tebe?

— Ne... Nema potrebe da se lažemo, Sintija. Pretpostavljam da ti se sviđa salunski život?

Ona ga pogleda; Ričmond je bio dirnut tim pogledom.

Da bi izbegla odgovor na njegovo pitanje, Sintija je promenila temu.

Upitala ga je:

— Jesi li u Marilun došao bez revolvera? Kada se čovek po imenu Norman Ričmond vraća u Marilun, ne bi trebalo da izlazi na ulicu nenaoružan.

— Zna li Bejts da sam došao? Zna li da sam tu?

— Danas ga još nisam videla. Osim toga, otkud ja mogu da znam da li on zna ili ne, da si ovde? Ne brini, saznaće. I, šta ćeš onda uraditi?

Ne sačekavši odgovor, Sintija se naglo podiže od stola i trenutak ostade da stoji pred Ričmondom, gledajući ga u oči. Tiho, da niko ne čuje, rekla mu je:

— Normane, napusti grad. Ako Bejts sazna da si došao, ubiće te, veruj mi. Znaće da si došao zbog Harijete. Uradiće sve, samo da te ukloni. Ovoga puta ćeš ti proći kao što je, pre tri godine, prošao...

— Derik Braun? Nikada nisam čuo o tom čoveku. Ko je to? I, kako je prošao?

Sintija se već bila okrenula i uputila se prema stepeništu koje je vodilo na sprat.

Ubrzo je nestala iz njegovog vidokruga.

Ričmond uze šešir, podiže se i ode do šanka.

Zatražio da je da mu barmen donese viski.

Barmen stavi pred njega čašu i napuni je viskijem iz boce koja je stajala pred Tomsonom.

Potom se čovek okrenuo i hteo da pođe dalje, ali je Ričmond ispružio ruku i uhvatio ga za jaknu.

— Da li vam ime Derik Braun govori nešto? — upitao je barmena.

Čovek nije odgovorio, ali se promenio izraz njegovog bucmastog lica.

Ričmond izvadi iz džepa novčanicu od deset dolara i daje mu je.

Barmen je odmah rekao:

— Do pre tri godine, taj čovek je imao kućicu na pašnjaku, u blizini platoa Litnej... Zašto pitate?

— Šta je s njim? Da li on još živi tamo? — insistirao je Ričmond.

— Ne znam ništa o tome...

Barmen brzo ode.

Na to Tomson upita Normana Ričmonda:

— Uplašen je, jeste li primetili? A ko je taj Braun? Vaš prijatelj?

— Nisam ga poznavao. Kada sam pre pet godina odlazio odavde, u onom kraju nije bilo nikakvih kuća.

Razgovarali su još izvesno vreme, a onda je Ričmond izašao iz saluna.

*

Kada se našao na ulici, već se bilo smrklo. Svetlo pred salunima i drugim lokalima bila su već upaljena, a prozori na kućama osvetljeni.

Čula se buka iz lokala i ništa nije ukazivalo na to da u Marlunu nije sve kao i obično.

Ričmond je zastao na trenutak; pripalio je cigaretu i duboko udahnuo dim.

Potom je lagano krenuo prema hotelu »Kreston«, ispred čijeg ulaza su gorele dve svetiljke.

Do tog trenutka, nije primetio da je iko obratio pažnju na njega. Izgledalo je kao da nikog ne zanima da li je on ovde ili nije, ili da to niko ne zna.

Ušao je u hotel.

Upisao se u knjigu gostiju, uzeo ključ od sobe i popeo se na sprat, uputivši se prema sobi sa brojem dvadeset.

Pošto je otključao vrata, ostavio ih je otvorena, da bi u nju iz hodnika doprela svetlost; to mu je bilo potrebno dok ne upali petrolejku koja je bila na stolu.

Spuštajući se prema staklenom cilindru petrolejke, Ričmondova ruka zastade u pola pokreta i ostade da visi u vazduhu.

Zagledao se u čoveka koji je sedeo na ivici njegovog kreveta.

Prošlo je nekoliko sekundi u zloslutnom ćutanju, a onda je čovek ustao sa kreveta i prišao bliže Ričmondu.

Kad ga je prepoznao, Ričmond ga je upitao:

— Šta će ti revolver, Daglase? Nećeš valjda da me ubiješ?

Šerif Daglas Grejms spusti ruku u kojoj je držao revolver.

— Predostrožnost — odgovorio je. — Moglo se dogoditi da me ne prepoznaš odmah. Treba da razgovaram sa tobom. Ali, prvo skini opasač i ostavi ga, zajedno sa revolverom, na sto.

Ričmond upali fitilj i podiže ga toliko da osvetli sebe u potpunosti, kako bi šerif što bolje mogao da ga vidi.

— Nisam naoružan — rekao je i rastvorio peševu mundira. — Hajde, Daglase, skloni ti svoj revolver. O čemu hoćeš da razgovaraš sa mnom?

Šerif vrati revolver u opasač, ali ostavi ruke blizu drške.

— Mogli smo i drugde da razgovaramo, Daglase, nisi morao da me sačekaš ovde — rekao je Ričmond. — Znači, znao si da sam u Marilunu. Zašto nisi došao u salun, dok sam bio tamo? Očekivao sam te.

Šerif pride prozoru i spusti tamne zastore, pa se naglo okrenu prema Ričmondu.

— Napusti Marilun, Normane! — rekao je oštro. — Još noćas! Ili bolje, odmah! Vрати se odakle si došao.

Kao da mu šerif ništa nije rekao, Norman Ričmond skide mundir i čizme, zasuka rukave košulje i pride umivaoniku, te poče da pere ruke.

Posmatrao je Daglasa Grejmsa u ogledalu iznad umivaonika. Upitao je najzad:

— Zašto da odem? Mislim da se ne varam ako verujem da i Bejts zna da sam ovde. Čim znaš ti...

Šerif izvadi iz džepa komad izgužvane hartije i dade je Ričmondu.

— Pročitaj!

Ričmond prelete pogledom preko hartije.

Vraćajući je šerifu, mirno reče:

— Nisam očekivao da će me neko prepoznati na nekoj od stanica blizu Mariluna...

— Bejts je saznao da dolaziš samo jedan sat pre nego što si stigao.

Ričmond skide košulju, a iz prtljaga izvadi čistu, pa je obuče.

— Dakle, on zna... Pa, lepo. Šta ćeš ti sada da uradiš, Dagla-

se? Zašto si uopšte došao ovamo?

— Nisi bio ovde, Normane, i ne možeš da zamisliš koliko je Bejts postao moćan. Mislim da ne možeš ničim da mu se suprotstaviš. Mislim, osim toga, da bi bila prava ludost da se sam boriš protiv njega. Protiv čoveka kakav je on, ti nemaš nikakvih šansi. Normane, njegova senka je tako velika da može da te uništi, ako padne na tebe.

— Možeš mu slobodno reći da nisam došao sam. Na čijoj strani ćeš ti biti, Daglase? Hm... kakvo pitanje...

Šerif se zagledao u njega.

— Znači, unajmio si nekoliko revolveraša. Da, video sam ih. Nisam ni pretpostavljao da su tvoji. Zar misliš da će oni moći da se bore protiv Bejtsa?

— Izgleda da ti je mnogo stalo do toga da nestanem odavde, Daglase. Zar si zaboravio vremena kada smo bili prijatelji?

— Možda mi je upravo zbog toga stalo da odeš.

Stavljajući crnu kravatu, Ričmond reče:

— Očekuješ da ću se rasplakati zbog takvog tvog odgovora? Ionako ćeš učiniti sve, samo da bi me držao što dalje od Herijete. Da, sve ćeš učiniti! Ni sam nisi verovao da ću se ikada vratiti. Šta ti je Bejts obećao u slučaju da me učiniš bezopasnim, bez obzira na koji način?! Možda Herijet? Obećava ti je kad nešto hoće od tebe? I, šta misliš, šta će uraditi sa tobom kada mu jednom ne budeš više potreban? Ili, ako proceni da si opasan za njega? Sećaš li se šta je uradio sa Derikom Braunom?

Kad je izgovarao poslednje reči, Ričmond je pažljivo gledao u šerifovo lice.

Ono se smrklo.

— Sa Derikom Braunom? — ponovi Daglas Grejms. — Kakve veze Bejts ima sa tim? Normane, niko, u celom kraju, nije sumnjao u to da je taj čovek zaista krao konje i goveda od Bejtsa. Kad je Bejts sa svojim ljudima otišao kod njega, izbila je pucnjava, i Braun je tom prilikom nastradao.

— Da, Daglase, shvatio sam... Inače, čuo sam da se Herijet vratila iz Evrope. Kada ju je Bejts poslao tamo?

Šerif je dugo ćutao.

Onda je upitao:

— Zašto ne odeš dobrovoljno, Normane? Ovde nemaš šta da izgubiš...

— Nećeš me lako oterati. Ne lako, nego nikako! Zapamti to! Nećeš moći da me oteraš zato što ti ovde predstavljaš i zastupaš zakon, a moraćeš da budeš na strani onoga ko se tog zakona pridržava!

— Zar nećeš da ideš?! — upitao je šerif.

Skinuo je sa jakne zvezdu i stavio je na sto.

— Dobro, onda ćemo drugačije. Raščistićemo to na licu mesta. Ovoga puta kao čovek sa čovekom a ne kao neko sa šerifom. Pripremi se!

— Nemam revolver kod sebe, već sam ti rekao. A misliš li da ćeš Herijet zadržati za sebe ako me budeš ubio? Zašto to ne uradiš odmah? Mogao bi posle reći da si pucao u samoodbrani. Da sam te ja prvi napao. A hoćeš li da ti kažem koliko dugo ćeš se radovati zbog toga? Do trenutka

kada te bude ubio čovek koji očekuje da radiš sve po njegovoj komandi.

Dok je Ričmond govorio, šerif ga nije prekidao, ali se promenio izraz njegovog lica.

Njegova ruka sve jače je stezala dršku revolvera.

— Može se dogoditi da ćeš izmaći Bejtsu — rekao je drhtavim glasom — ali, opominjem te, dalje ruke od Herijete! Ako je samo dotakneš, ubiću te. Kunem ti se da ću te ubiti!

— Verujem ti, Daglase... — rekao je Ričmond.

Šerif ga pogleda popreko; gledao je u svog nekadašnjeg prijatelja kao da ne veruje da on tako nešto kaže, iako je pretnju izrekao preteći.

Ričmond je nastavio:

— Da, verujem da bi me mogao ubiti, Daglase. A znaš li zašto verujem?

Šerif je gledao u Ričmonda čekajući da čuje šta će on reći.

— Sećaš li se kada sam napuštao Marilun? Kada me je Bejts terao iz grada? Sa revolverom u jednoj, a sa bičem u drugoj ruci, jašući, on me je bukvalno terao kao životinju, a ja sam, takođe bukvalno, puzao kao životinja. Išao sam četvoronoške, jer on je tako naredio i jer me je udario i nisam mogao drugačije. Dakle, tada, kada sam sa okrvavljenim kolenima i dlanovima bežao iz grada, bio sam svestan svog ponižavajućeg položaja, tim pre što sam znao da je Herijet tamo, na ulici, i da sve to gleda, kao što su gledali i drugi. I ti si bio među njima, Daglase. Ti, moj prijatelj. Očekivao sam i očajnički se nadao da ćeš me spasti poniženja, da ćeš preduzeti nešto,

jer, najzad, bili smo prijatelji... Ali, moje nade bile su jalove. Nisi preduzeo ništa. Što sam dalje odmicao onako četvoronoške, sve više sam bio uveren da mi nećeš pomoći. Mada si imao prava na to, kao gradski šerif. Zašto to uopšte pričam, kad sve to vrlo dobro znaš. A hoćeš li da ti kažem zašto nisi intervenisao? Plašio si se. A, ne... Nije bio strah. Jer, da je bio strah, ja bih te razumeo. Ali, nikako nisam mogao da shvatim da ćutke gledaš šta ti rade sa prijateljem.

Ričmond se naglo okrenu i pogleda šerifu Daglasu Grejmsu u oči.

— Nije te strah sprečio da preduzmeš nešto. Ne! Ti si hteo da zauzmeš moje mesto kod Herijete. Na to sam prvi put pomislio kada sam već bio na kraju grada, kada me je Bejts šutnuo tvrdom čizmom u leđa i kada sam se opružio po prašini koliko sam dug. Onda sam shvatio ko si: prljavi, mali nitkov. Mogao si da sprečiš Bejtsa da me ne istera iz grada kao poslednju životinju. Ali, mislio si da se posle toga nikada neću vratiti u Marilun, i to najviše zato što me je Herijeta videla kako sam prljav, prašnjav i krvav četvoronoške napustio grad.

Ričmond je prestao da govori. Čekao je da Grejms kaže nešto, ali on je ćutao kao da je one-meo.

Prošao je čitav minut u mučnoj tišini.

Najzad je Grejms otvorio usta. Rekao je samo:

— Napusti Marilun, upozoravam te!

Onda se okrenuo i izašao, ne rekavši više ništa, i zalupivši vrata za sobom.

Ričmond je gledao za njim.

Oko usana mu zaigra gorak osmeh.

Kad su utihnuli šerifovi korači na stepeništu, Norman Ričmond je stavio kofer na kreet, otvorio ga i iz njega izvadio teški zamotuljak.

Kad je odmotao platno, pod svetlom petrolejke zasjao je metal.

Uzeo je delove dva revolvera, i sastavio ih je. Onda je oba revolvera napunio municijom.

Najzad je zakopčao opasač od tvrde kože, a revolvere stavio u futrole.

Stavio je šešir na glavu i izašao iz hotelske sobe.

Pošto je Bejts znao da je on u gradu, Ričmond je bio siguran da rančer neće oklevati da što pre dođe do njega, da će ga napasti.

Ili on lično, ili će to uraditi njegovi ljudi.

A Herijeta Bejts?

Kako će se ona ponašati kada bude saznala da je on u gradu?

Ričmond je pomislio na to da će Bejts sigurno uleteti u klopku koju mu je on postavio. Moraće. Drugačije neće ići, jer je Ričmond sve dobro isplanirao.

*

Kada je Norman Ričmond, sa cigaretom u ruci, kročio na ulicu, nije prošlo ni pola minuta, kada je čuo kako neko u blizini tiho izgovara njegovo ime.

Instiktivno, njegova desna ruka približi se revolveru sa desne

strane. U sledećem trenutku, šćepao je dršku oružja.

Okrenuo se.

Pustio je revolver kada je video da se jedna mala prilika izdvaja iz mraka.

— Sintija... — šapnuo je. — Jesi li to ti?

Ona mu pride.

Još je bila u onoj istoj haljini koju je imala kada su se toga dana sreli u salunu. Sada je preko ramena bila prebacila vuneni šal.

— Odmah moram da se vratim u salun — šapnula je. — Uskoro nastupam... Htela sam samo još nešto da ti kažem.

— Reci.

— Normane, molim te, napusti Marilun!

— Zar i ti?!

— Ne bi shvatio kada bih ti rekla zašto te molim da odeš. Znaš, ti...

— Mislio sam da si mi prijatelj, Sintija. A sada mi i ti kažeš isto ono što mi govore neprijatelji. Zašto si i ti morala da...

— Ne bi shvatio, Normane! — ponovila je Sintija. — Ja sam te nekada veoma volela, to znaš i sam. Voleo si i ti mene... Davno je to bilo. Onda si me napustio zbog Herijete. Napustio si me iako si znao da...

— Sintija — prekide je Ričmond — nemam prava da te pitam šta si radila i šta se događalo sa tobom u ovih pet godina otako sam otišao, i neću te ni pitati. Zanima me samo zašto si protiv mene.

Nije mu odgovorila.

Ponovo ga je zamolila da ode.

— Hoćeš li, Normane? Reci, hoćeš li otići?

Njen glas bio je glas očajnika.

— Neću — rekao je Ričmond.

— Onda...

Nije stigla da izgovori ono što je naumila, jer se odjednom začuo topot.

Norman Ričmond je povukao Sintiju u senku, dalje od svetla.

Niz ulicu, nailazila je grupa jahača. Još dok nisu stigli sasvim blizu, Norman Ričmond je povukao Sintiju do prostora između dve zgrade, i uvukao je u mračni prolaz.

Kada su se približili, pod svetlošću mnogobrojnih svetiljki ispred saluna i hotela, Ričmond je video, na čelu kolone jahača, krupnog čoveka na jakom šarcu.

Na trenutak, sasvim jasno mu je video lice.

— To je on! — rekao je tiho.

Istovremeno, osećao je kako mu srce kuca jače i kako mu se krv penje u lice.

Jahači su se zaustavili pred hotelom »Kreston«. Krupni čovek je sjahao i ušao u hotel.

Ričmond je šapnuo Sintiji:

— Brzo preko, u salun! Oni njegovi ljudi ne treba da nas vide zajedno!

On je uhvati za ruku i povuče je za sobom.

Pretrčali su ulicu.

— Ulazi, i pripremi se za nastup! — rekao joj je.

— A ti? Šta...

On je više nije čuo.

Ramenom je gurnuo dvokrilna salunska vrata. Ušao je u zadimljeni bučni salun.

Ona petorica još su stajali za šankom, čekajući ga.

Ričmond stade pored Tomsona.

— Došao je. Ušao je u hotel »Kreston«. Za nekoliko minuta biće ovde.

Tomson glavom daje znak ostaloj četvorici, i oni se odvojiše od šanka.

Potom nestadoše u salunskoj gužvi.

— Imate li oružje kod sebe? — upitao je Tomson.

— Ne brinite za mene — odgovorio je Ričmond i, za svaki slučaj, da bi se uverio da su mu revolveri na mestu, rukom pređe preko mundira ispod kog su bile futrole. — Doveo je sa sobom desetak ljudi...

Ričmond se potom okrenu, nasloni se na šank i zagleda se u malu pozornicu, na kojoj se zavesa upravo bila podigla. Predstava je počinjala.

Prisutni su počeli da aplaudiraju i zvižde.

Pojavila se Sintija, u svilenjoj večernjoj haljini sa dubokim izrezom.

Počela je da peva.

Bila je to neka tužna ljubavna pesma.

Svi su gledali u nju.

I Ričmond.

A onda, iznenada, Sintija zastade u pola reči; njene oči se zaokrugliše.

Ričmond se laganu okrenu prema vratima.

Tamo je stajao Endriju Bejts.

Ričmond je osećao kako mu krv juri u lice.

Bejts je stajao u vratima, obeima rukama držeći krila, da se ne bi zatvorila; jedan tren, njih dvojica su se gledali u oči.

*

Pet godina su protekle od njihovog poslednjeg viđenja, sada

su se istobile kao sneg na suncu, kao da i nije bilo.

Kao da se sve događalo juče...

I Bejts je odmah prepoznao Ričmonda.

Pustio je vrata i ušao u salun, i odmah pošao prema šanku.

Iza njega, pojavili su se njegovi ljudi.

Ne zaustavljajući se i nikome se ne javivši, Bejts je nastavio da ide prema šanku, a kada je stigao do Ričmonda, zastao je pred njim.

— Dakle, Ričmonde, vi ste se vratili — rekao je. — Nisam se nadao da ću vas ikada ponovo videti. Šta tražite u ovom kraju?

Ričmond je imao utisak da se sav ukočio, da su mu se svi mišići na telu zgrčili.

Trenutak susreta sa Bejtsom čekao je punih pet godina. Pet godina je priželjkivao da se nađu oči u oči.

Rančer je nastavio:

— Vi u ovom kraju nemate ništa, ništa ovde nije vaše. Nije viša čak ni prašina uz čizme. Zar hoćete da vas još jednom nateram da četvoronoške napustite ovaj grad?!

Ričmond obe ruke približi revolverima.

— Pa, pokušajte, »Veliki Bejts« — odvratio je nastojeći da mu glas bude čvrst. — Inače, čuo sam da je Herijeta opet ovde.

Bejts sevnu očima.

Njegovo ionako tvrdo lice sada se naprosto skamenilo. Upitao je:

— Zar ste zbog nje došli? Ako je tako, mogli ste da uštedite vreme i da uopšte ne dolazite.

— Ali, ja sam došao, i namera-
vam da ostanem ovde — rekao
je Ričmond.

Bejts se nasmejao ironično.

— Izašao sam na kraj i sa dru-
gima, i to sa onima koji su bili
jači od vas. Uostalom, znam za-
što ste se vratili u ovaj kraj, Rič-
monde.

Pre nego što je odgovorio, Rič-
mond je dugo gledao u Bejtsa.
Tišina je pojačala efekat njego-
vih reči.

— Bejtse — rekao je — ja sam
kupi rudnik »Presi«, na Litne-
ju. ...

Opet Bejtsove oči sevnuše.

— Pa, neka ste ga kupili. Ne-
ćete imati prilike da ubirate plo-
dove, nećete imati vremena...
Ja vam to garantujem! — rekao
je rančer.

Podigao je ruku i mahnio jed-
nom čoveku.

— Barnete! — viknuo je.

Iz grupe ljudi koje je Bejts do-
veo sa sobom, izdvoji se jedan
čovek i probi se do svog gazde.

Ričmond primeti da ga taj čo-
vek posmatra smrknutog pogle-
da.

— Da, gospodine Bejtse?

— Obrati pažnju na njegove
ruke! Ako se maši revolvera, od-
mah ga ubij! Ostali...

Ričmond je više osećao nego
što je video da se Tomson, koji je
do tog trenutka stajao njemu ok-
renut leđima, polako okrenuo.

Zatim je čuo i njegov glas:

— Barnet? Rodni Barnet iz
Henkoka u Oklahomi?

Čovek pored Bejtsa potvrdno
klimnu glavom.

— Da, ja sam Barnet iz Hen-
koka — odgovorio je.

— Pogledaj me dobro! Sećaš li
me se? Da li ti je moje lice po-
znato?

Barnet se zagleda u Tomsona.

— Jesi li ti, Dvajte? Dvajt Tom-
son?

— Ja sam!

— Onda...

Barnet pogleda Bejtsa.

— Ja ću napolju da... — po-
čeo je i pri tom se okrenuo tako
da su mu Ričmond i Tomson bili
iza leđa.

Ričmond je video kako Bejts
otvara usta da kaže nešto, a u is-
tom trenutku se i Barnet naglo
okrenuo. Pri tom je potegao re-
volver.

Dogodilo se to tako brzo da
Ričmond nije stigao da izvuče
svoj revolver.

Video je kako se podiže cev
Barnetovog oružja, ali ne prema
njemu.

Odjeknuo je hitac.

U međuvremenu, Ričmond je
uspeo da izvuče oba revolvera, a
i Bejts je potegao svoj.

Barnet pade pred Bejtsove no-
ge i ispusti oružje.

U Tomsonovoj ruci, iznad re-
volverske cevi, izvijao se tanak
stub dima.

— Pre nego što iko od vas od-
luči da ispali metak — zagrmeo
je Tomson svojim dubokim gla-
som — neka pogleda tamo! —
pokazao je glavom prema gale-
riji.

Mahinalno, i Ričmond pogle-
da u tom pravcu.

Pored ograde na galeriji, na
prvom spratu, koja se protezala
iznad sva četiri zida velike pro-
storije, stajali su Tomsonovi lju-
di.

Njih četvorica, svi sa revolve-
rima u rukama, stajali su pravil-

no raspoređeni, svaki na drugom mestu.

Ričmondu se učinilo da će Bejts pucati, ali rančer je, videvši onu četvoricu, spustio ruku sa revolverom.

Onda se opet okrenuo prema Ričmondu.

— Mogao sam da pretpostavim da niste došli sami... No, sada svejedno. Ali, kunem vam se da ćete proklinjati dan kada ste se ponovo pojavili u ovom kraju! Samo, ovoga puta nećete na kolenima napustiti Marilun!

Zatim je rančer pogledao u Tomsona.

— A svima vama koji ste došli sa njim — nastavio je — savetujem da se gubite odavde! Odjašite iz grada što brže možete, jer ako to ne uradite, gorko ćete se kajati. Ako budete imali prilike za to!

Tomson mirno vrati svoj revolver u futrolu.

— Obaveštavam vas — rekao je Bejtsu — da ja, Dvajt Tomson, iz Oklahome, ostajem u Marilunu!

Bejts se zagleda u njega.

Ne ispuštajući Tomsona iz oka, rančer reče:

— Ričmonde, dajem vam deset sati vremena da napustite region Litnej! Ako i posle isteka tog roka budete ovde, narediću da vas obese o prvo drvo!

Ričmond je otrpeo rančеров pogled pun mržnje.

Znao je da se niko od njegovih ljudi neće usuditi da puca, čak ni da izvadi revolver, sve dok su tu Tomson i ostala četvorica.

Znao je i to da je sada prvi put pobedio Bejtsa. Toga je bio svestan i Bejts, ali to je ujedno bilo i

ono što ga je činilo još opasnijim.

— Govorili ste o vešanju? Znači, postupili biste isto kao što ste postupili sa Holom Vorenom i Mekom Levisom?! — upitao je Ričmond.

Malo je počutao, a zatim je dodao:

— I sa Derikom Braunom...

Po izrazu Bejtsovog lica nije se moglo naslutiti kako su te reči delovale na njega, niti šta je mislio.

Okrenuo se i pošao prema vratima. Posetioci su mu napravili mesta, da prođe.

Jedno vreme Ričmond je gledao za njim, a onda mu se pogled spustio na njegova dva revolvera.

Vratio ih je u futrolu.

Primetio je da ga Tomson posmatra sa strane.

Pogledao je u njega; njegove oči izgledale su nekako tajanstveno.

— Da, ovo je prvi put da sam ja pobednik — rekao je Ričmond — i tek sada će se boriti!

— To je ono što ste želeli, zar ne? — upitao je čovek iz Oklahome. — A šta je to bilo sa Vorenom, Levisom i Braunom?

Ričmond je gledao u četvoricu revolveraša, koji su silazili niz stepenice.

Niko u salunu nije govorio, vladala je apsolutna tišina.

Ričmond je pogledao, zatim, u Sintiju, koja je i dalje stajala na pozornici.

Odgovorio je na Tomsonovo pitanje:

— Njih trojica su mu smetali i on ih je uklonio.

Glavom pokaza na Barneta, koji je mrtav ležao na podu, i upitao Tomsona:

— A šta je bilo sa njim? Ko je bio on?

Kad je Ričmond izgovorio pitanje, do njih je stigao Piter Stirling.

On je odgovorio umesto Tomsona:

— Taj čovek i Dvajt imali su jedan neizmireni račun iz davnih dana, u Oklahomi...

*

Ponoć je već odavno bila prošla kada su stigli do platoa Litnej.

Vetar je raznosio oblake, tako da su oni svakog trenutka zaklanjali mesec, vidljivost je bila prilično slaba.

Odjednom, začu se glas iz mraka:

— Stoj! Ko je tamo?

Negde pored puta, neko je ispalio hitac iz puške.

Ričmond povuče uzde i zaustavi konja.

— Ja sam, Norman Ričmond. Gde je. — Gde je Sajrus Morahan? Treba da razgovaram sa njim!

Iz žbuna pored puta Ričmondu se približiše dve tamne prilike.

Palidrvce kresnu i plamen se podiže prema Ričmondu, a odmah zatim vetar ga ugasi.

Za trenutak, između oblaka se pojavi mesec.

Na bleđoj mesečini, Ričmond ugleda dvojicu ljudi sa puškama.

Držali su na nišanu njega i Tomsona, koji je dojahao s njim.

— U redu, gospodine Ričmonde, odvešću vas u kamp. Ti, Džo-

rdže, ostaješ ovde. Nikoga nemoj da pustiš da prođe, dok se ja ne vratim! Dodite, Ričmonde!

Njih trojica se uputiše prema kampu.

Ispod brda, nejasno su se ocrtavali obrisi rudničkog postrojenja. Gomile jalovine, barake, veliki stogovi dasaka, gvozdena kolica...

Sve to je jasnije moglo da se vidi kada su se Ričmond i Tomson, u pratnji naoružanog stražara, približili velikoj vatri oko koje su sedele tamne prilike.

Ričmond sjaha i baci uzde Tomsonu, a potom sasvim pride vatri.

Podiže se jedan krupan čovek; odloži tanjir iz kog je jeo, obrisa ruke o pantalone i rukova se sa Ričmondom.

Rudar koji je doveo Ričmonda i Tomsona šapnu nešto krupnom čoveku.

Ovaj klimnu glavom i iz džepa izvadi list hartije.

— Je li ovo vaš telegram? — upitao je. — Potpisali ste se samo sa N. R. gospodine Ričmonde. Zašto?

Nije dobio odgovor.

Pogledao je u Tomsona, koji je još bio u sedlu.

— Ko je to?

— Moj čovek. Tu su, u blizini, i ostali moji ljudi. Recite mi, Morahane, da li svake noći postavljate stražare ispred rudnika?

— Odnedavno, svake noći postavljam po dvadesetoricu stražara, gospodine Ričmonde.

Ričmond pride vatri.

Sa zemlje, podiže jedno limeno lonče i napuni ga kafom iz ibrika, koji je takode stajao na zemlji.

Primetio je da je na mestu, sa kog je Morahan ustao, bila i jedna puška.

— Jeste li i ljudima dali oružje? — pitao je.

— I po danu ljudi stražare — nastavio je Morahan. — Radujem se što ste došli. Pre mesec dana dobio sam telegram da ovaj rudnik prelazi u vlasništvo nekog čoveka iz Oklahome, ili nekog akcionarskog društva koje vadi naftu... Obradovao sam se, jer sam pretpostavljao da će budući vlasnik nešto preduzeti. Znate, vlasnici okolnih rančeva nas napadaju, čak hoće da se obračunaju sa nama, jer tvrde da im naše otpadne vode zagađuju pašnjake i vodu. Međutim, izgleda da su u pravu, jer se priča da goveda crkavaju kada se napiju vode iz reke i okolnih potoka.

Ričmond popi nekoliko gutljaja kafe. Bila je gorka, ali mu je prijala.

— I ja sam čuo nešto o tome — rekao je. — Da li je neko ikada pokušao da uništi ovaj rudnik, Morahane?

— Ja ovde imam oko šezdeset ljudi — odgovorio je Morahan, i to rančeri znaju. Možda zato i nisu pokušavali da unište rudnik. Međutim, ubeđen sam da će doći, kad—tad. A kad dođu, biće teško, jer će sigurno doći više ljudi nego što ih mi ovde imamo. Uz to, ovi ovde su rudari a ne revolveraši. U nuždi, mogu da pucaju, ali se mnogo bolje služe krampovima i čekićima. Možda bi više postigli pesnicama...

— Morahane, meni su potrebni ljudi u koje mogu da se pouzdam, a ne revolveraši. Plaćam odsad dvostruko više svakome

od vas, samo neka posao ide kako treba. Kuda transportujete rudu, Morahane?

— Do Tiler. Ima dobar put preko platoa i prema izlazu iz planina. Svake sedmice stižu ovamo transporteri. Konji ih odvuku u Taler i tamo se ruda prelađuje. Međutim, ako nam jednoga dana prepreče taj put, ne znam kako ćemo rudu otpremiti odavde.

Tomson sjaha, pride vatri, protrlja hladne ruke i reče:

— Ne razumem se mnogo u taj posao, ali me zato veoma zanima kako put može da se prepreči. Mislim da treba da smo spremni na to da će rančeri jednoga dana pokušati da blokiraju put. Šta vi mislite?

Gledao je u Ričmonda.

Ovaj razmisli.

— Da, svakako će pokušati — složio se sa Tomsonom. Vi, Morahane, svakako znate na kom delu puta bi to za njih bilo najzgodnije.

U međuvremenu, njima su prišli i ostali rudari.

Jedan od njih je rekao:

— Gospodine, do Tiler ima bar deset takvih mesta. Ima ih na svakih nekoliko milja.

— Je li to tačno? — upitao je Ričmond Morahana.

— Čovek je u pravu. Na ponekim mestima provalija je od puta udaljena samo jard. Ako miniraju samo delić takvog puta, naša kola neće moći da prođu.

— Ima li vaših stražara i na putu?

— Rekao sam da raspolazem sa šezdeset ljudi. Ako nas neko napadne, i ako budemo morali da postavimo više stražara nego

sada, od posla nema ništa. Vidi-te i sami: do Tileria ima pedesetak milja. Mogu li šezdesetorica i raditi i čuvati tako dugačak put?

Na to Tomson upita:

— Šta ćemo raditi sada? Znali smo gotovo sve o rudniku, a da li ste vi znali nešto i o tom putu?

Pitanje je bilo postavljeno Ričmondu.

Ovaj odmahnu glavom.

Ispio je ostatak kafe i lonče spustio na zemlju. Potom je rekao:

— Potreban nam je neko ko će čuvati put. Tomsone, poznajete li ljude koji bi to radili? Dao bih im dobru platu. To bi trebalo da su ljudi iz Arkanzasa, možda njih dvadesetorica. Danonoćno bi nadzirali put između rudnika i Tileria.

— A možda bismo mogli da pošaljemo telegram u Fort Dirlej i zatražimo da nam pošalju ljude koji će čuvati našu imovinu — predložio je Morahan.

Ričmond odmahnu rukom.

— Armijsku konjicu možemo dobiti tek pošto smo napadnuti — rekao je. — Ono što sada nama treba to je ekipa tvrdih momaka koji znaju da barataju oružjem. Vi ste, Tomsone, bili dugo u Arkanzasu. Znate li tamo ljude koji bi mogli da rade za nas?

— Pa, znam nekolicinu. Znam gde bih i mogao da ih nađem. Biće dovoljno da pošaljem nekoliko telegrama.

— Mislite li da bi pristali da rade za moju rudarsku kompaniju?

— Zavisi od toga koju sumu ćete im ponuditi. Ako im se isplati, prihvatiće.

— Šta to znači, ako im se isplati? Imate li pojma koja bi to suma mogla da bude?

— Pretpostavljam da bi bili zadovoljni sa hiljadu dolara mesečno.

— To jeste veliki novac, ali spreman sam da im dam toliku platu — prihvatio je Ričmond.

— Tomsone, idite kod svojih ljudi i jednoga od njih povedite sa sobom u Marilun. Rizično je, ali je tamo jedina pošta na stotinak milja uokolo, iz koje može da se pošalje telegram.

*

Kasnije, kada su završili razgovor u rudniku, Ričmond i Tomson su se vratili do mesta gde su ih čekali ostali.

Kiša je počela da pljušti.

Po mraku i kiši, trojica jahača ušli su u grad. Među njima bio je i Ričmond. Zbog kiše, predomislio se i odlučio da i on uđe u grad.

Sve je bilo tamno; pred njima, spuštala se zavesa od kiše, od koje se gotovo ništa nije videlo na daljini od jednog ili dva jarda.

Na glavnoj ulici, dok su jahali prema poštanskoj stanici, nije bilo nikog.

Ričmond, Tomson i Stirling, koji je takođe poznavao neke ljude koji bi odgovarali poslu čuvara puta, nabili su šešire na glavu, jer je vetar pretio da ih odnese.

Kada su stigli do poštanske stanice, Ričmond je sjahao i rekao drugoj dvojici:

— Biće najbolje da lično predam telegrame. Dajte mi imena i adrese.

— Nezgodno je da ovde, na kiši, pišem podatke, Ričmonde — rekao je Tomson. — Biće najbolje da uđem i ja sa vama, brže ćemo obaviti posao.

— Dobro, pođite sa mnom. Vi, Stirling, idite preko u salun. Nije naodmet da i tamo imamo čoveka, u slučaju da iskrсне potreba da nas pokriva sa druge strane.

Mladi Stirling izvadi iz džepa knjižicu koja je stala u njegov dlan. Čvrsto je držeći, on pruži ruku prema Ričmondu i reče:

— Pazite da se ne pokvasi! Tu su imena i adrese. Oni se zovu...

Izgovorio je nekoliko imena, a onda se okrenuo i uputio se prema Rimrodovom salunu.

Ričmond i Tomson uđu u zgradu pošte.

Kada je čuo lupu vrata, službenik, koji je do tog trenutka dremao za svojim stolom, trže se i otvori oči.

Ričmond je primetio da ih taj čovek posmatra s nepoverenjem.

— Šta vi hoćete ovde? — upitao je službenik ne naročito ljubazno.

Ričmond skide šešir i otrese vodu sa njega. Na svetlosti petrolejke, videlo se kako se čovek trgao kada je ugledao Ričmondovo lice.

Prepoznao ga je.

Ričmond nije rekao ništa.

Prišao je drvenom pultu, uzeo štilo sa perom, umočio ga u mastionicu i na prazan list hartije, koju je uzeo sa pulta, ispisao adrese i, ispod njih, tekst.

Dajući službeniku tu hartiju, rekao je:

— Ovde imate imena, adrese i tekst telegrama...

Službenik brzo prelete pogledom preko ispisane hartije, a potom reče:

— Može veoma dugo da potraje dok ne dobijete odgovor, odnosno, dok odgovor ne stigne ovamo.

— Nećemo čekati odgovor — rekao je Ričmond. — Pošaljite telegrame odmah! — Stavio je novac na pult, a onda se okrenuo i pošao prema vratima, gde ga je Tomson čekao. Izašli su i zastali pod tremom.

— Ako hoćete, Ričmonde, idite u salun. Nije zgoreg da je neko uz Stirlinga, da ga drži na oku. Momak je dobar, ali je mlad i nadobudan. Ako se zakači sa nekim od Bejtsovih ljudi, biće gužve.

Ričmondu se Tomson svidao. Nije bio običan/unajmljeni revolveraš nego čovek koji je mislio na sve, kao da se radi o njegovim poslovima.

— Tomsone — rekao mu je Ričmond — kada obavimo ovaj posao, sva petorica možete ostati i raditi za mene. Naravno, ne kao revolveraši. Radili biste ono što i svi drugi koji su zaposleni u velikim kompanijama. Plate možda neće biti tako visoke kao što su vam sada, ali će vam životi biti bezbedniji. Živećete mirno... Znate li, Tomsone, onu istinu da i od najbržeg revolveraša postoji brži. Uvek ima nekog ko će potegnuti brže.

Tomson klimnu glavom.

— Da... to je tačno. Dogodilo se to danas sa Barnetom... — odvratio je. — Jeste li na to mislili?

— Možda... Šta je zapravo bilo s njim?

Tomson uzdahnu.

— Ubio je jednog mog prijatelja — odgovorio je. — Znao sam da ću ga jednom ponovo sresti, i priželjkivao sam to. Ali... u vezi sa vašom ponudom... Pitajte ostale, ako pristanu, neka rade za vas. U svakom slučaju, mladog Stirlinga zadržite. On još nije navikao na ovakav život i više će mu prijati da živi i radi mirno. Što se mene tiče, ja sam suviše dugo spavao sa revolverom pod jastukom da bih se mogao odvići od posla kojim se bavim. Na mene nemojte računati više nego što je potrebno da obavim posao za koji ste me angažovali.

— Šteta... Ipak, imajte na umu da moja ponuda stoji, pa ako se predomislite...

Oko Tomsonovih usana zaigra gorak osmeh. Rekao je promuklim glasom:

— Ne zaboravite, Richmond, zašto ste me angažovali. Vi hoćete da uništite jednog veoma moćnog čoveka, koji će se ogorčeno boriti svim sredstvima. Ishod te borbe je neizvestan, kako za njega i njegove ljude, tako i za vas i nas petoricu, dakle, i za mene. Stoga, ne vredi pričati o budućnosti. U ovom trenutku je važno samo to da obavimo posao, da se borimo. Kada se to završi, videćemo šta ćemo, naravno ukoliko ostanemo živi...

— Tomsone, u tom pogledu sam optimista. Pobedićemo i ostaćemo živi, budite uvereni u to. Ja idem sada u salun, a vi udite i sačekajte da svi telegrami budu poslani, pa nam se i vi pridružite. Video sam da me je službenik prepoznao, ali ne znam kakav je njegov stav prema meni i prema Bejtsu. Čoveku svašta može da padne na pamet. Zato, udite i

svojim očima se uverite da je poslao telegrame.

Richmond ponovo nabi šešir na čelo, i izađe na kišu. Hladan vetar nosio je kapi kiše na njegovo lice, i on je sagnuo glavu dok je prelazio ulicu.

Gacao je po blatu dok nije stigao na drveni trotoar.

Setio se dana kada je na kolima išao tim putem, ali njegove misli odmah su skrenule na dan kada će se otvoreno sukobiti sa Bejtsom.

Bio je uveren u to da će on iz te borbe izaći kao pobednik.

Onoga dana, ponižen, pred očima građana, prijatelja i voljene devojke, zakleo se da će se vratiti kada bude imao dovoljno novca da plati revolveraše, i da će uništiti Bejtsa, kog je mrzeo iz dna duše.

Pitao se, dok je hodao pod nastrešnicama, da li Herijeta zna da je on stigao. Šta je mislila o njemu kada ga je, pre pet godina, videla kako četvoronoške puzi po putu, dok ga Bejts bičuje? Šta ju je tada nagnalo da prisustvuje toj mučnoj sceni? Kako se osećala tada?

Odjednom, njeno lice izroni pred njegovim očima.

Herijeta!

Da li se vratio zbog nje, pitao se, ili zbog toga što nije mogao da pređe preko onog poniženja? Činilo mu se da će ga te mučne scene pratiti do kraja života ako ne preduzme nešto protiv čoveka koji ih je izazvao.

Svih pet godina, misli o Herijeti bile su njegov najbolji prijatelj.

— Richmond!

Zastao je, trgnuvši se iz misli.

Na drugoj strani ulice, ugledao je plamen iz cevi revolvera i, istovremeno, čuo hitac.

Osećao je kako je nešto udarilo u njegov mundir.

Bacio se u blato i kotrljajući se stigao do zaklona. Kada se zaustavio, njegova dva revolvera već su mu bila u rukama. Između usana, osećao je bljutavi ukus hladnog mulja.

Opet je neko pucao iz mraka.

Metak udari o drveni zid jedne kuće.

Iz zaklona, video je jednu senku, kako pretrčava put.

Pucao je.

Nije mogao precizno da nišani u mraku, ali je čovek, koji je pretrčavao put, ipak kriknuo.

U istom trenutku, začuo se topot na blatnjavom putu.

Pogledao je u jahača, koji je upravo prolazio pored Rimrodovog saluna, neprestano pucajući.

Učinilo se da će ga konj pregaziti, pa se otkotrljao malo dalje. Učinio je to na vreme, jer kopita su se zarivala u blato tako blizu njegovog lica da je bilo sve isprskano.

Jahač je ubrzo okrenuo konja i ponovo prišao mestu na kom je bio Ričmond.

Ali, ovoga puta Ričmond je ležao na leđima i tako je mogao da preduhitri jahača, koji je hteo da ga ubije.

Pritisnuo je obarače oba revolvera, i plamen je suknuo iz njihovih cevi.

Jahač kriknu; pokuša da se održi u sedlu, ali se njegova silueta sve jače izvijala u stranu.

Onda je usledila nova pucnjava iz mraka.

Ričmond je video kako se jahač izvrgnuo iz sedla, ali jedna noga mu je ostala u uzengiji. Uplašeni konj ga je vukao sa sobom, odlazeći niz ulicu.

S druge strane, hici su i dalje leteli prema Ričmondu. On se okrenu i ispali dva metka u čoveka koji je stalno sipao vatru prema njemu.

Odjednom, ugledao je nasred ulice jednu priliku i, istovremeno, čuo gacajuće korake iza sebe.

Iz mraka, pojavio se Tomson, sa revolverom u ruci. Nije imao šešir na glavi.

Stao je pored Ričmonda, ali nije pokazivao nameru da mu pomogne da se podigne iz blata.

— Pogodili su Stirlinga — rekao je prigušenim glasom, koji kao da je dolazio iz velike daljine.

Ričmond se podiže i pogleda u Rimrodov salon. Ispred njega, na trotoaru, ležalo je jedno telo.

Otišli su do njega.

Tomson se sagnuo i okrenuo ga na leđa.

— Pite?... Hej, mladiću...

Ričmond se sagnu i pogleda mladića.

— Stajao je u osvetljenim vratima i predstavljao im je dobru metu — rekao je. Nije prepoznao sopstveni glas kada je to izgovorio. — Oni prokleti... podmukli kojoti! — procedio je kroz zube.

Ustao je i okrenuo se na sve strane. Nigde nikoga nije video.

— Ovde više nemamo šta da radimo, Tomsone... Idemo — rekao je Ričmond.

— Da... Idemo. Voleo sam tog momka. Bio je dovoljno mlad da bi započeo novi život. Mogao je

da izbegne sve greške koje sam je napravio u životu. Ali, nije mu se dalo. Nije imao sreće...

Tomson je podigao mrtvog Stirlinga i nosio ga na rukama, kao dete, kroz kišnu noć.

Video je, malo potom, kako Tomson stavlja telo mladog Stirlinga preko sedla i kako iz bisinga vadi cebe i prekriva ga.

Posle toga remenom je telo pričvrstio uz sedlo. Sve to radio je ćutke.

Ali, ta njegova ćutnja bila je rećitija od svega što je mogao da izgovori u tim trenucima.

Kada je bio gotov, Tomson je sa zemlje podigao svoj šešir, otresao ga od vode i stavio ga na glavu.

Rekao je tužno:

— Eto, nema ga više... Vidite, oni su nas ćekali. Ovo je bio njihov prvi napad na nas. Ali, gde su ostali? Gde je šerif? Svi su se posklanjali i uvukli u svoje rupe!

*

U Bejtsovoj kući, šerif Daglas Grejms razgovarao je sa domaćinom. Bio je prisutan i Bejtsov advokat, Bejker.

I Herijeta je sedela za stolom.

Po ko zna koji put, ranćer je šerifu grada Mariluna uputio isto pitanje:

— Šta da uradimo da bi se rudnici zatvorili? Dobro znate šta vlasnici okolnih pašnjaka misle. Jednoga dana će se organizovati i uzeće stvar u svoje ruke.

Šerif ga pogleda prodorno.

— Vi to možete pokušati, Bejtse, ali ako ranćeri počnu otvoreno da se bore protiv rudnika,

vlasnici će pozvati armiju, da ih štite. Na to imaju prava.

— Pozvaće armiju, ako još budu imali vremena za to — odvratio je ranćer. Predugo je udruženje ranćera ćutalo i mirno posmatralo kako otrov iz rudnika truje njihovu stoku. Pa, stvari stoje ovako: ako vlasti već nisu htele da nam pomognu u ostvarivanju naših prava, onda ćemo se sami pobrinuti za to. A verujte mi da smo dovoljno moćni da sami pomognemo sebi. Ja sam i sam izlazio nakraj sa onima koji su mi mrsili račune. A udružen sa ostalim ranćerima, moći ću još i više!

— Šta su vam odgovorili kada ste poslednji put tražili pomoć? — upitao je šerif.

Sve vreme je gledao u Herijetu. I kada je postavio poslednje pitanje, nije odvajao pogled od nje.

— Upitajte Bejkera — pokazao je Bejts na advokata.

Ovaj reće:

— Nisu nas ni udostojili odgovora. Izgleda da vlasti to uopšte ne zanima. Ili, možda vlasnik rudnika ima dovoljno uticaja da nas tamo iskljući iz igre. U svakom slučaju, ne vidim nikakve koristi od toga da ponovo pišemo guverneru i uloćimo protest.

— Evo, ćuli ste — kazao je Bejts. — Nemamo nikakvih izgleda da na legalan način rešimo naše pitanje i postignemo sporazum sa rudnikom, a i sa vlastima.

Devojka se podiće od stola.

— Oće, ako nemaš ništa protiv, ja bih malo izašla. Ionako ne učestvujem u razgovoru. Mogu li?

— Izadi — odgovori joj Bejts.

— Zaista, ovi razgovori nisu interesantni za tebe i verujem da se dosađuješ. Napolju je hladno, ogrni se.

Kad je devojka izašla iz luksuznog salona, Bejts je rekao:

— Sada možemo da razgovaramo otvoreno. Kao prvo, ne želim da Herijeta sazna da je Ričmond opet u Marilunu. Gospodo, sada je jasno zašto nas rudarska kompanija izaziva tako otvoreno. Ričmond, naime, veruje da je dovoljno jak da bi mi se suprotstavio. međutim, ja ću mu dokazati suprotno. Neće imati prilike da pozove patrole u pomoć. Njegove rudnike možemo da uništimo jednim jednim potezom. On hoće otvorenu borbu. Pa, imaće je!

Advokat se nakašnja.

— Onda, Bejtse, da pričamo otvoreno — rekao je. — Izgleda samo površno da se radi o borbi rudarske kompanije protiv rančera, ali mi znamo da je to lična borba između vas i Ričmonda. Ti rudnici otvoreni su još pre nekoliko godina, i nikada nije bilo problema u vezi sa njima, nikada dok kompanija nije postala Ričmondovo vlasništvo. Doduše, bilo je malih čarki... ali... vi ste to sređivali a da niko ništa ne sazna. Međutim, sada i vi hoćete otvorenu borbu. Ja vas, kao vaš advokat, ipak upozoravam da tu ne bi trebalo da bude umešano ništa lično. Čuo sam o toj priči od pre pet godina. Da li biste mi rekli šta je bio povod?

Bejts ga je pogledao u oči. Gnev koji je zavladao njime, odjednom je iščezao.

Umesto gneva, izraz njegovog lica pokazivao je pretnju, opasnost.

Primetio je da ga šerif gleda prodorno, iako nije on gledao u njega.

Shvatio je to kao upozorenje. Odgovorio je advokatu:

— To je tema koja nema veze sa ovim o čemu večeras razgovaramo. Ja se samo borim, kao i svaki drugi rančer u ovom kraju, za to da naša stoka ostane zdrava i da su grla na broju. Ništa više.

Potom Bejts pogleda u Grejmsa.

— Očekujem da budete na našoj strani, Daglase. Treba da nam pružite potporu, jer ste čovek od zakona, a mi smo takođe na strani zakona. Svi mi smo ovde bili pre nego što su se rudnici otvorili. I, mi ćemo svoja prava braniti, ako treba, i oružjem!

Šerif se podiže.

— Ja se izvinjavam, ali moram da se vratim u grad. Ako vam budem potreban, pošaljite čoveka po mene.

Rukovao se sa advokatom i domaćinom, a onda je, dugim hodnikom, krenuo napolje.

U vratima, služavka mu je dodala pelerinu, opasač i šešir, a onda je šerif izašao iz kuće.

Do kapije, vodio je zasvođeni hodnik. Kiša je bila popustila.

Odjednom, šerif ugleda vitku Herijetinu priliku. Devojka je stajala između dva stuba, naslonjena na zid, koji je bio prekriven crvenim ružama — puzavicama.

Herijeta je čula njegove korake.

Okrenula se.

Na svetlu koje je dopiralo iz nekoliko fenjera postavljenih na stubove, Grejms je pred sobom video Herijetino blede lice.

— Lepo veče — rekao je. — Šteta što moram da se vratim u grad. Tako bih rado ostao... Recite mi, gospodice Bejts, kako vam je bilo u Evropi?

— Tamo sve ukazuje na to da će uskoro biti rata — odgovorila je Herijeta. — Srećna sam što sam opet kod kuće. Možete li da shvatite to? Evropa... a ja volim da sam ovde.

— Pa, čovek se najbolje oseća kada je kod svoje kuće. Veliki Bejts je veoma srećan što ste opet zajedno. Veoma dugo ste bili odsutni. Bar meni se to vreme oteglo.

— Veoma ste ljubazni, gospodine Grejmse. Mnogo toga se ovde promenilo otkako sam otišla, zar ne? Moj otac češće nego pre odlazi u grad, na primer.

Šerif je pretpostavljao na šta devojka cilja, pa je brzo rekao:

— Ima mnogo posla u gradu. Već dolaze kupci stoke, a uz to, rančeri, a među njima i vaš otac, u poslednje vreme imaju problema i zbog onih rudnika na Litneju. Jeste li čuli o tome?

Nije mu odgovorila na to pitanje.

— Baš su lepe ove ruže — rekla je gledajući u cveće. — Nigde nisam videla tako lepe ruže. — Uostalom, zar ste zaboravili glavni razlog što je moj otac išao u grad? Zar ste zaboravili Sintiju?

Šerif joj nije odgovorio odmah.

Ispružio je ruku i uhvatio njenu. Trenutak, devojka je oklevala, a onda je povukla svoju ruku.

Rekla mu je odsečno:

— Mislim da...

Ali, on ju je prekinuo:

— Ja mislim, Herijeta, da ovo nije trenutak da govorimo o Velikom Bejtsu. Mi...

— Na ranču »Dijamant« može da se govori samo o njemu — rekla je.

— Herijeta, ima mnogo toga o čemu bismo nas dvoje mogli razgovarati — nastavio je šerif. — Zašto ne bismo razgovarali o nečemu što nas se oboje tiče? O nečemu, o čemu oboje želimo da razgovaramo.

— O čemu oboje želimo da razgovaramo? — ponovila je Herijeta ironično. — Pa, reći ću vam da malopre nisam govorila istinu. Lagala sam kada sam rekla da sam srećna što sam opet kod kuće. Zapravo, bila bih srećnija da sam mogla ostati u Evropi. Ali, morala sam kući. On je tako hteo, a njegova reč je presudna. Ne moje želje. Poslao mi je pismo u kom je naredio da se vratim. Imala sam tamo društvo, htela sam ostati tamo zauvek... Nisam želela da se vratim, a to sam uradila. Možda pretpostavljate zašto.

— Herijeta, vi ste previše lepi da biste bili nesrećni — promuklim glasom je rekao Grejms. — Sve bih učinio da vas usrećim. Znam da me izbegavate, ali vas uveravam da nije tako kao što...

— Molim vas, prekinite!

On zavrte glavom.

— Ne, Herijeta, ovoga puta neću da prekinem. Ovoga puta nećete se tako lako izvući. Neću da se povučem! I, ovoga puta idem do kraja. Neće biti kao uvek, nedorečeno. Moramo da razgovaramo i ja vam moram reći sve ono što mi leži na srcu. Pre toga ne odlazim odavde!

Herijeta okrenu glavu na drugu stranu.

Ne gledajući u Grejmsa, reče:

— Nas dvoje nemamo o čemu da razgovaramo!

— Nismo nikada ni pokušali. Dozvolite mi da ja otpočnem razgovor...

Ona napravi korak prema vratima.

— Hladno je. Moram da uđem — rekla je.

— Čekajte! — uhvatio ju je šerif za ruku. — A da nisam Douglas Grejms, Herijeta? Da li biste razgovarali sa mnom da sam, na primer, Hol Voren, Mek Levis ili Derik Braun? Da li bi bilo drugačije?!

Šerifov glas je sve više pokazivao kako on gubi kontrolu nad sobom.

Herijet ga pogleda oštro, podiže ruku i ošamari ga.

Šerif trže glavu u stranu i preko pogleda lepu Herijetu. Potom procedi kroz zube:

— Zažalícete zbog ovoga jednoga dana! Jednoga dana, kada vam bude bila potrebna moja pomoć. A taj dan nije daleko, Herijeta!

Devojka je čvrstim korakom išla prema vratima, a onda je postala svesna neobičnog, pretećeg prizvuka u glasu šerifa Grejmsa.

Zastala je i okrenula se.

Videla je kako šerif stoji i gleda u nju.

— Koji dan, Grejmse? Na šta ste mislili kada ste rekli da će mi biti potrebna vaša pomoć? — upitala je.

U Grejmsu je sve kuvalo od gneva. Da ga gnev nije toliko spopao, sigurno ne bi rekao ono što je izgovorio.

Nije izdržao.

Zaslepljen besom, nemoćan da išta promeni u svoju korist, rekao je:

— Norman Ričmond se vratio!

Osećao je zadovoljstvo kada je čuo sopstveni glas, a ono se povećalo kada je video Herijetinu reakciju.

Zastala je kao ukopana.

Nekoliko sekundi je zurila u šerifa, a onda s nevericom upitala:

— Norman se vratio?!

— Da. Došao je iz Oklahome. I to u pratnji grupe revolveraša, koje je pokupio širom Sjedinjenih Država. A znate li zašto je došao?!

— Zašto?

— Nije mogao da zaboravi da je na kolenima, pod udarcima biča, napustio Marilun. To nikada neće ni zaboraviti, kao što će pamtiti i to da je voljena devojka sve mirno posmatrala ne preduzimajući ništa da ga spase. Da, vi ste tada posmatrali kako on puzi kao pas. A sada, on se vratio. I, da vam kažem da je vlasnik onih rudnika na Litneju! Došao je da se bori protiv Velikog Bejtsa, da ga potuče i uništi. Eto, sada znate zašto će vam biti potrebna moja pomoć. Ne zaboravite da sam ja još uvek šerif grada Mariluna!

Herijeta kao da se pokrenula iz mrtvila. Podigla je dugačku suknju i počela da trči prema vratima.

*

Endriju Bejts je stajao pred kaminom; bio je obučen u jahaće odelo, a stavio je i opasač sa revolverom. Visok, lepo građen,

iako u pedesetim godinama i prozed, bio je muškarac koji je i te kako mogao da zainteresuje žene.

Naročito ako se uzme u obzir da je bio i moćan, i veoma bogat.

Mnoge su ga želele za muža, ali on je uvek mislio samo na jednu: na Sintiju. Samo nju je voleo i samo nju je želeo u svojoj kući.

Okrenuo se od kamina kada je Herijeta naglo otvorila vrata i vratila se iz šetnje pre nego što je on računao na to.

— Šta je bilo, Herijeta? — upitao je iznenađen što je vidi.

Primetio je da joj oči nekako čudno svetlucaju i da je bleđa.

Devojka je došla do njega i zastala.

Rekla je:

— Norman Ričmond se vratio.

Bejts nije pokazao koliko je iznenađen što to čuje od nje.

Mirno je upitao:

— Da li ti je to Grejms rekao?

— Da.

— Tačno je. On se vratio. Došao je da mi se osveti što sam ga onda na onakav način oterao odavde.

— Ali, nisi mi rekao, a znao si?! Zar ne misliš da imam prava da i ja saznam da je on tu!?

— Da sam na tvom mestu, Herijeta, ne bih brinuo zbog toga. Ne bih, zato što on neće dugo ostati.

— Grejms kaže da je on došao sa revolverašima. Da li je to tačno?

Rančer je jedno vreme gledao u svoju kćerku, a onda je rekao:

— Zašto bi tebe zanimalo sve to? Zašto uopšte razmišljaš o tome? Vratio se, pa šta? Ne zaboravi da je on ovde, na našem

ranču, bio samo običan, mali kauboj.

— Ali on je sada vlasnik onih rudnika, na Litnēju, kaže šerif.

— Nekako se domogao novca i kupio je te rudnike. Samo on zna zašto je to učinio. Ali, ovoga puta neće imati prilika da napusti ovaj kraj, kao pre pet godina.

Devojka se okrenu od Bejtsa. Kao da je nešto iščekivala, kao da je htela da kaže nešto.

Ali, ćutala je.

Rančer nastavi:

— Tada smo ga uhvatili u krađi, zapravo, kada je hteo da otera izvestan broj naših goveda. Da sam hteo, mogao sam da naredim da ga obese. Imao sam pravo na to. A on je bio toliko drzak da je čak posegao za oružjem kada smo ga uhvatili na delu. Jedan od mojih kauboja tada je hteo da ga ubije, ali ja to nisam dozvolio.

Ćutao je izvesno vreme.

Herijeta je i dalje gledala u suprotni zid.

— Možda nije trebalo da sprečim onog momka. One večeri, kada se Ričmond ponovo pojavio u Merilunu, rekli su mi da je još tada trebalo da ga ubijem. Da sam ga ubio, sada ne bi bio ovde. Možda su ljudi bili u pravu. Navodno, sada je to teže uraditi, jer je postao veoma moćan. Ali, sumnjam u ovo poslednje, mada ne sumnjam da je trebalo da ga ubijem još pre pet godina.

Pokazao je na mapu koja je visila na zidu.

— Ova zemlja je moja! Samo moja! A ono što je moje, ne sme niko da dira!

Ne okrećući se prema njemu, Herijeta upita oca:

— Sta nameravaš da preduzmeš sada?

Drhtala je iako je stajala sasvim blizu kamina.

— Jednom sam već pružio priliku Ričmondu. Ali, drugu priliku mu neću pružiti — odgovorio je.

— A ljudi koje je doveo sa sobom? Šta ćeš sa njima? Oni su naoružani.

— To su obični plaćeni revolveraši! Po tome što ih je unajmio dolazeći ovamo, vidi se kakav je Ričmond, čovek! Da je pravi čovek, došao bi sam! Ali, on je nitkov! Isteraćemo iz ovoga kraja i njega i njegove plaćenike, ali ovoga puta ne bičevima!

Bejts pride devojci i stavi ruku na njeno rame. Blagim glasom reče:

— Nemoj ni o čemu da brineš, Herijeta. On hoće borbu, i borbe će biti. A ja raspolazem sa dovoljno ljudi da uništim i njega i njegove rudnike.

Herijeta je zurila u plamen. Odjednom, u njoj se probudi neko nepoznato osećanje, i ona se izmaknu očevoj ruci. Pošla je prema vratima.

*

Sunce je izašlo, ali bilo je hladno i maglovito na platou Litnej.

Kiša i vetar su prestali i sve je nagoveštavalo da će dan biti lep.

Norman Ričmond je odspavao samo nekoliko sati. Ustao je pre nego što je dan osvanuo, jer je hteo da, zajedno sa Tomsonom i Morahanom obiđe rudnike.

Kada je stigao, u oknima se uveliko radilo.

Sišao je u okna, razgovarao sa rudarima, raspitivao se o tome kako idu poslovi.

Kada je izašao iz okna, prišao je vatri i protrljao ruke.

Obratio se Tomsonu:

— Malo kasnije ćemo projahati okolo, da izvidimo teren, kako bismo znali kako najbolje da se branimo, ako nas napadnu. A, napasće nas...

Toga jutra Tomson nije bio pričljiv.

Čučao je pored vatre, ozbiljan i zamišljen.

Ričmond je znao da je Tomsona duboko dirnula smrt mladog druga.

I među revolverašima ima pravog prijateljstva i naklonosti, pomislio je. Među njima vlada neobična solidarnost, jer svi oni su svesni rizika koji donosi način njihovog života. Takvo osećanje poznaju samo ljudi koji su stalno na oprezu i koji su svesni da žive od danas do sutra.

— Sada, kada Bejts zna da sam ovde, neće oklevati da me napadne — rekao je Ričmond po ko zna koji put.

— Neka samo dođe — odvratio je Tomson. — Ovaj teren ovde, pogodan je za svaku vrstu borbe. Ako svi momci kojima je poslat telegram prihvate poziv, za nekoliko dana biće nas deset više.

— Nekoliko dana? — ponovi Ričmond. — Pitanje je da li će Bejts čekati toliko. Verujem da on već zna da mi čekamo pojačanje. Jer, sve što se događa u Marilunu i okolini Bejtsu brzo dođe do ušiju. I, pošto zna da očekujemo ljude, uradiće sve da ih preduhitri, kako bi bio nadmoćniji od mene. Ne verujem,

zato, da će nam ostaviti nekoliko dana vremena. Napašće pre nego što nam stigne pojačanje.

• Rudar koji je doveo Ričmondovog konja, rekao je svom poslodavcu:

— Pazite se kada budete jahali. Prilično je nezgodan ovaj teren... I, opasan...

Prihvatajući uzde, Ričmond se zahvali rudaru što ga je opomenuo.

Popili su kafu, a onda su se Ričmond i Tomson vinuli u sedla.

Uputili su se uskom stazom koja je vodila iz rudarskog kampa gore, na sam plato.

Ričmond je hteo da odozgo osmotri put prema Tileru. Sve vreme dok su se penjali prema platu, on je pred očima imao stene i žubnje koji su prekrivali zemlju.

Dole, vijugala je reka. Put je jednim svojim delom vodio pored njenog korita.

Ćutke su jahali oko pola sata, sve dok nisu stigli do mesta na kom je put bio veoma uzan. Pored puta, i sa jedne i sa druge strane, zjapile su provalije.

Ričmond zaustavi konja.

Izvadi cigarete, ponudi Tomsona i pripali ih.

Nekoliko minuta iz sedla su posmatrali put, koji se, malo dalje, gubio iza okuke.

— Ovamo, gore, poslaćemo nekoliko ljudi — prvi je progovorio Tomson. — Mislim, poslaćemo ih ovamo kada stignu protivnici. Sa ivice platoa, imaćemo dobar pregled celog rudarskog kampa i okoline.

— Da, strelci će biti ovde gore, dok će put ostati bez nadzora.

Put je ono što me brine — rekao je Ričmond.

— Ja, opet, ne mislim tako — odvratio je Tomson. — Pretpostavljam da će rudnici biti meta njihovog napada.

— Da, svakako će pokušati da napadnu rudnik. Ja se samo nadam da će među njima biti i Bejts... Da, kad bolje razmislim, siguran sam da će on doći. Neće propustiti priliku da učestvuje u borbi protiv mene. On želi sopstvenim očima da vidi moju propast. I, verovatno, smrt.

— Ne sumnjam u to da vas on mrzi isto toliko koliko vi njega — rekao je Tomson.

Začutao je i pogledao u Ričmonda.

Upitao ga je:

— Da li samo zemlja može biti razlog tome da se dvojica ljudi toliko mrze? Da li je istina da ste na kolenima isterani iz grada?

Ričmond iznenađeno pogleda u revolveraša, a onda klimnu glavom.

— Da, tačno je. Mislio je da će me time poniziti toliko da se, dok sam živ, neću usuditi da ponovo dodem ovamo. Ali, to nije postigao. Naprotiv. Morao je da uradi više da bi me sasvim slovio. Pogrešio je što me nije ubio. Jedino je tako mogao zauvek da me se oslobodi.

Odjednom, Ričmond je okrenuo konja i poterao ga natrag, putem kojim su i došli.

Tomson ga je sledio.

— Morate se veoma paziti od tog čoveka — rekao je. — On spada među one koji bez oklevanja pucaju u leđa, podmuklo i iz zasede.

— Vi ćete mi štiti leđa, Tomson. Nisam vešt u baratanju

oružjem kao vi, ali je to dovoljno da Bejtsa učinim bezopasnim, ako budem primoran na to. Ako dođe i napadne rudnike, ili mene, ili bilo koga drugog, ja ću da se obračunam sa njim. On je moj, to zapamtite.

— Ali on ima i mog prijatelja Stirlinga na savesti, Ričmonde. Ko zna odakle će stići metak koji će ga oboriti iz sedla.

— Ako se to dogodi, Tomsone, znaću da ste vi pucali. Ali, rekao sam vam, on je moj! Ja sam...

Začutao je kada se, iznenada, začuo topot.

Okrenuo se.

Dole, na putu, tik uz reku, na trenutak je, između dve stene, ugledao jednog jahača.

Tomson zastade pored njega.

Tiho opsova i uze pušku iz skabarda.

Jedno vreme jahač se nije video od stena, a onda se opet pojavio na delu puta koji nije bio zaklonjen stenama. Poterao je svog konja brže, da bi ubrzo ponovo nestao iz vidokruga Normana Ričmonda i Dvajta Tomsona.

Vrativši pušku u skabard, Tomson upita:

— Mislite li da je to jedan od Bejtsovih jahača?

— A ko bi drugi bio? Rekao sam vam da Bejts neće dugo čekati. Pretpostavljam da neće proći više od dvadeset i četiri sata pre nego što se bude pojavio ovde, sa svojim ljudima, naravno. Od nas će zavisi ti da li će oni dopreti do samih rudnika. Plašim se da nam rudari tu neće mnogo pomoći, jer nisu vešti borci.

Tomson predloži:

— Idemo natrag, u kamp. Ako mislite da će se Bejts pojaviti sa svojim ljudima u roku od dvadeset i četiri sata, onda je bolje da požurimo i da sve pripremimo da ih dočekamo kako valja.

Jahali su preko platoa, ovoga puta oprezniji nego što su bili kada su dolazili.

Držali su odstojanje od najmanje dvadeset jardi, za svaki slučaj.

Ričmond je izvadio pušku iz korica i stavio je ispred sebe, preko sedla.

On je jahao napred.

Znao je da mora biti oprezan, jer ako se tu pojavio jedan Bejtsov čovek, lako se moglo dogoditi da ih ima više, da ih ima i gore, ne samo na putu.

Upitao se koliko li je Bejts obećao novca onome ko ga bude ubio.

Kada su prejahali preko platoa, Ričmond je stao između stena i čekao Tomsona.

U međuvremenu, vratio je pušku u skabard.

Ali, pre nego što je Tomson stigao sasvim blizu, Ričmond je, malo niže, video jednu dvokolicu, kako se približava rudnicima.

Iz daleka, nije mogao da vidi ko sedi na kolima, ali osetio je kako mu srce jače kuca.

Poterao je konja.

Stigao je u kamp, sjahao i bacio uzde jednom rudaru, koji je upravo prolazio pored njega.

Onda je stao i sačekao dvokolicu.

Ugledao je Sintiju.

Prišao je dvokolici, koja se zaustavila pred njim.

— Znaš koliko je opasno da dolaziš ovamo — rekao joj je. —

Zašto si došla? Znaš li da svuda ima Bejtsovih ljudi. Zna li Bejts da si ovde?

Video je kako se promenio izraz Sintijinog lica, ali je ona ubrzo uspostavila kontrolu nad sobom.

— Morala sam da dodem, Normane — odgovorila mu je. — Mogu samo da pretpostavim koga zapravo očekuješ. Jesi li razočaran što sam ja došla? Morala sam, Normane!

— Ali, zašto?!

— Da te upozorim. Veliki Bejts je na svom ranču sakupio vlasnike okolnih imanja, i sada se dogovaraju. Ne treba da ti posebno kažem zašto su se sakupili i šta nameravaju da preduzmu. Inače, Herijeta je od Grejmsa čula da si ovde. Pitanje je sata kada će Bejts ubediti ostale rančere da mu se pridruže i napadnu te. Normane, ja...

— Jesi li razgovarala sa Herijetom?

— Nisam.

— Gde je ona sada?

— Na ranču. Nemoj pokušavati da joj se približiš. Bejts će postupiti isto kao...

— Kao što je postupio sa Braunom, Vorenom i Levisem. To si htela da kažeš?

— Da.

— Mogu ti reći samo toliko da on neće otići odavde, ako se bude pojavio. Čekamo ga.

— Ali on sigurno neće doći sam, Normane. Biće sa njim i ostali rančeri, zajedno sa svojim ljudima. Biće ih najmanje stotinu.

— Znam to. Nije trebalo da dolaziš da mi to kažeš. Šta će biti ako Bejts sazna da si bila ovde?

Ona slegnu ramenima.

— Morala sam da dodem. Znaš... imam dovoljno razloga da te mrzim, ali... izgleda da još nisam zaboravila kako je nekad bilo sa nama. Jasno mi je da ti na to više ne misliš, da je to za tebe prošlost. Misliš samo na Herijetu. Zar si zaboravio da te je mirno posmatrala kada si četvoroške napuštao Marilun?

— Otac ju je primorao da bude tamo i gleda — odgovorio je Ričmond odsutno.

Sintija odmahnu glavom.

— Nije bilo tako, ti i sam znaš to, ali nećeš da prihvatiš. Retko kada ćeš od nekog čuti istinu, pogotovo ako je taj neko žena. Ali, čućeš je od mene. Znaš da Voren i drugi nisu morali da umru zato što su krali goveda. A krali su ih isto onako kao ti, odnosno, ta krađa je svima vama bila nameštena. Oni su morali da umru samo zato što Veliki Bejts nikako nije hteo da se odrekne kćerke, nikome ko nije moćniji od njega ne bio je dao. Jako je vezan za nju i ne bira sredstva da je sačuva za sebe. Možda će je jednoga dana nekome ipak dati, ali to će biti čovek koji je u svemu jači od njega. Čak i ako je voliš više od svega, moraćeš da se boriš za nju, čak i ako sve rizikuješ nije sigurno da će ti ona pripasti. Sada je još nezvesno ko će iz ove borbe izaći kao pobednik, ti ili Bejts. I, vas dvojica se nećete boriti ni za zemlju, ni za rudnike, ni za neka prava. Borićete se za Herijetu. Ti ćeš Bejtsa uništiti, samo da dobiješ Herijetu.

— Ja... — počeo je Ričmond, ali ga je Sintija prekinula, nastavivši:

— Nemoj mi reći da nije tako! Seti se, rekao si da nema potrebe da se ti i ja lažemo. Među nama, uvek je sve bilo jasno i stvarno.

— U redu, borim se za nju — rekao je Ričmond. — Učiniću sve da bih je dobio.

— Znala sam — tiho je rekla Sintija. Nešto kao da se prelomilo u njoj.

Možda je Ričmondovo priznanje bilo ono poslednje što joj je oduzelo svaku nadu da će njih dvoje ponovo biti zajedno, kao nekad.

— Sintija...

— Završili smo razgovor. Moram da se vratim u grad — rekla je žena i povukla uzdu.

Dvokolica se lagano udaljila.

Ričmond je gledao za njom.

Eksplוזija koja je usledila u jednom oknu, prigušila je klopavanje točkova Sintijine dvokolice.

Tomson je prišao Ričmondu i upitao ga:

— Ima nekih novosti u Marilunu?

— Tomsone, velika predstava uskoro počinje. Bejts je sakupio rančere. Neće proći mnogo vremena, a ljudi će se pojaviti ovde...

Tomson zamišljeno reče:

— Vidiš kakve su žene. Kada se iznevere njihova osećanja, spremne su na svaku izdaju. Postaju opasne kada njihova osećanja nadvladaju razum.

— Nekada sam je mnogo voleo — odvratio je Ričmond.

Izgledalo je kao da još nešto hoće da kaže, a onda je zatresao glavom, kao da hoće da odagna neprijatne misli.

Zapravo, morao je da misli na nešto drugo, značajnije. Na to da će Bejts uskoro stići.

Koliko će morati da ga čeka?

Bejts će doći, pomislio je Ričmond, i upasti u klopku iz koje se nikada neće izvući.

*

Sintija se vratila u salun.

U to doba dana, u njemu nije bilo nikog. Samo je barmen stajao iza pulta i brisao čaše.

Kada je ugledao Sintiju, rekao joj je:

— U sobi vas čeka neko.

Nije pitala ko je, jer je znala da je to Bejts. On je kod nje dolazio svakodnevno, ponekad i po nekoliko puta.

Lagano se popela na sprat.

Mislila je na to da će biti pucnjave ako Bejts bude napao rudnik. Mnogi će pri tom poginuti. Sada više nije bila sigurna u to da li je dobro postupila što je otišla kod Ričmonda i rekla mu šta se događa.

Da li je on uopšte još nešto značio za nju? Zašto bi on njoj bio važan, kad voli Herijetu, kad ona, Sintija, za njega ne predstavlja više ništa?

Na trenutak je zastala pred vratima svoje sobe, a onda ih je otvorila.

Kada je videla ko je čeka, iznenadila se.

— To ste vi, Herijeta... — izgovorila je hladno.

Herijeta je stajala pored prozora. Odatle je sigurno videla Sintiju, kada je ova stigla.

— Da, ja sam — odgovorila je devojka. — Jeste li razočarani što vidite mene, a ne moga oca? Njega ste očekivali, zar ne?

Herijetin glas je podrhtavao dok je govorila.

Bila je u jahaćoj odeći, a u ruci je držala bič sa drškom od slonovače.

Sintija joj odgovori:

— Da, očekivala sam vašeg oca. Uostalom, zar sam dužna da vam se pravdam? Zašto ste došli kod mene?

— Da vam kažem da odete iz Mariluna — odgovorila je Herijet.

Sintija se zagleda u nju.

— Molim? — upita. — Jesam li dobro čula šta tražite od mene?

— Dobro ste čuli: odlazite iz Mariluna, i to još danas. Odmah!

Sintija se nasmeja.

— Gospode, zar ste zbog toga došli? Pretpostavljam da Veliki Bejts ne zna za vaš dolazak ova-mo?

— Ne zna — potvrdila je Herijeta.

Nervozno se poigravala sa bičem.

— Za vas će biti bolje ako mu ne kažete za to — nastavila je.

— Ne moram ja ništa da mu kažem, ali sigurno mi neće dozvoliti da odem — odvratila je Sintija. — Kuda god da odem, on će me pronaći i vratiti.

Devojka fijuknu bičem.

— Vi njega ne volite — rekla je. — Žena kakva ste vi i ne zna šta je ljubav.

— Volela sam više muškaraca nego što ste ih vi sreli u životu, draga devojko!

Herijeta se nasmejala.

— A, to vam već verujem! — rekla je cinički.

— Pa, ako niste znali, i Norman Ričmond je bio među njima.

— I to vam verujem. A zašto mog oca ne ostavite na miru? Zar mislite da ćete ikada zavladati našim rančom, da ćete biti njegova gospodarica? Volela bih da mogu ocu da kažem koliko malo držite do njega. Da ga ubedim u to. Varali biste ga sa svakim ko bi vás hteo. Vi hoćete samo ranč, zar ne? Mislite da nikada ne bi saznao da ste iz interesa pošli sa njim. Kako ste podli i vešti, to bi vam još i uspelo.

— Vi ste, Herijeta, previše mladi da biste shvatili neke stvari — izgovorila je Sintija šapatom. — Uzalud bih pokušavala da vam kažem koliko grešite.

— Sintija, uskoro će za vas biti prekasno. Iskoristite priliku koja vam se pruža. Neće proći mnogo vremena, a vi više nećete moći da privučete muškarca i da ga vežete za sebe. Zato se sada i borite svom snagom da pridobijete mog oca. Ali, ja ću to sprečiti. Po svaku cenu!

— Precenjujete svoju moć — rekla je Sintija. — Vi ste, ipak, samo njegova kćerka. Ako bude morao da bira između vas i mene, odabraće mene, budite uvereni u to. Vama takođe predstoji da krenete svojim putem, a šta će on? Mora i on da živi sa nekim... I, šta nije u redu u tome što se ja borim za jednog muškarca do kog mi je stalo? U redu, možda ovo i jeste moja poslednja prilika. Ali, zar, uprkos svemu, nas dve ne možemo da se sporazumemo?

Pokušala je da se nasmeši, ali joj to nije uspelo. Herijetine reči duboko su je pogodile, jer su pogodile u pravo mesto.

Odjednom je shvatila da u ovoj devojci ima ljutog protivnika.

Kao što Bejts nju ne da nikome, tako ni Herijeta ne može da zamisli da zbog neke žene izgubi očevu naklonost. Sintija je ujedno osetila da ta mlada devojka može biti surovija i od najgrubljeg muškarca.

— Pa, možemo da se sporazumemo — rekla je Herijeta — ali ne onako kako vi mislite nego na moj način!

Odjednom je zamahnula bičem i pogodila Sintiju posred lica.

Usledio je sledeći udarac, onda još jedan. Sintija je pokušavala da zaštiti lice rukama, ali je Herijeta postajala sve razjarenija i stalno je zamahivala bičem nastojeći da Sintiju udara u lice.

Iznenada, Herijeta oseti da ju je neko uhvatio za ramena.

Bila je povučena unatrag i grubo pritisnuta uz zid sobe.

Jedna jaka ruka otela joj je bič i bacila ga dalje od nje.

Okrenula se.

Ugledala je oca.

Ostavio ju je pored zida i prišao je Sintiji, koja je bila pala pored stola.

Podigao ju je, zagrlio i pomagao joj da sedne na stolicu.

Onda se okrenuo prema Herijeti.

— Gubi se! — rekao joj je oštro.

Devojka je otvorila usta da kaže nešto, ali nije stigla jer je Bejts, ovoga puta još grublje, rekao:

— Gubi se!

Herijeta ga je gledala. Suze su počele da se slivaju niz njeno lice. Stajala je tako jedan tren, a

potom se okrenula i izašla iz sobe.

Bejts izvadi maramicu iz džepa i obrisao Sintiji suze. Upitao je: — Šta se dogodilo?

Nije mogla odmah da odgovori. Morala je najpre da se sбере.

Kroz jecaj, rekla je:

— Kakvi ste ljudi vas dvoje? Ti uništavaš svakoga ko se približi njoj, a onda će uništiti svaku ženu kojoj se ti budeš približio. Šta je vama dvoma, Endriju? Jeste li ludí?

— Sintija, smiri se. Ovde, u ovom kraju, niko osim mene ne odlučuje šta će i kako biti. Ni Herijeta neće naređivati da se uradi ono što se njoj sviđa. Ti znaš da te volim. Još samo da obavim neke poslove, i vodim te na svoj ranč, da tamo živimo zajedno.

Sintija je pazila da se ne okrene licem prema njemu.

— Herijeta će uništiti sve ono što je ikada postojalo između tebe i mene, Endriju. Ti ne možeš da zamisliš koliko me ona mrzi. Znam, ako se nas dve budemo borile jedna protiv druge, ti ćeš biti na njenoj strani. Volela bih da se ne vratiš živ sa platoa Litnej. Onda bih... onda bih bar znala da nikada nisi prestao da me voliš.

— Pogledaj me! — rekao je Bejts.

Ona zavrte glavom.

— Ne želim da mi vidiš lice — rekla je.

On je uhvati za bradu i lagano okrenu njenu glavu tako da joj vidi lice.

Bilo je izbrazdano modricama od biča.

— I? Šta kažeš? — upitala je Sintija. — Jesam li ti lepa, kao pre ovoga? Hoćeš li prestati da me voliš, ako mi je lice ovakvo?

— Lepa si mi kao što si uvek bila. Najlepša. Za mene, lepša žena nikada neće postojati. Ništa se ne menja između nas, sve ostaje isto.

Bejts se podigao.

Sintija ga je gledala.

Prvi put ga je videla naoružanog, u jahaćem odelu, sa opasacem punim metaka.

Odjednom je shvatila da se on promenio. Znala je i zašto.

— Šta nameravaš da učiniš? — upitala ga je Sintija tiho. — Kuda si krenuo?

— U rudnike, na Litnej.

Ona skoči.

— Nemoj ići tamo, Endriju! — uzviknula je. — On te očekuje!

Bejts je pogleda iznenađeno.

— Znam da si bila tamo — rekao je. — Razgovarala si sa Ričmondom, zar ne?

— Da...

— Nekada si ga volela. Da li ga i sada voliš? — upitao je Bejts.

— Kada sam ga neočekivano ugledala, poverovala sam da ga još volim. Ali, prevarila sam se.

— Zašto si, onda, otišla tamo?

— Ni sama ne znam — odgovorila je, i to je bila istina. — Možda... možda sam mislila da mogu nešto da promenim... da ga nagovorim da...

— Čekaj, ako si znala da ga više ne voliš, zašto si išla da razgovaraš sa njim?!

Sintija pogleda Bejtsa pravo u oči.

— Shvatila sam — odgovorila je — da ti tog čoveka hoćeš da ubiješ ne zbog zemlje, ni zbog

pašnjaka nego zato što on hoće za sebe tvoju kćerku! Endriju, ako me voliš, molim te, nemoj ići tamo!

Bejts uze Sintiju za ruku i odvede je do prozora. Pokazavši na ulicu, reče:

— Pogledaj. Tamo su rančeri, njih šestorica, sa svojim ljudima. Od večeras, neće više postojati Ričmondova rudarska kompanija.

Sintija odvoji pogled od ulice i okrenu se prema Endriju Bejtsu.

— Zar ništa ne može da te spreči da ideš tamo, da se boriš? Zar će ona uvek vladati tobom i upravljati tvojim postupcima?

— Ništa i niko ne može da me spreči — odgovorio je. — Kada se vratim otud, dolazim po tebe.

— Volela bih da bude tako. Da se vratiš. Čekaću te, Endriju.

On se nagnuo nad njom i poljubio je.

— Iako te volim, iako si za mene najlepša žena koju sam ikada video, nemoj misliti da ćeš, možda, ti moći da upravljaš mojim postupcima i da vladaš mnom! — rekao je.

On je naglo pusti i krenu prema vratima. Kad je već uhvatio kvaku, okrenuo se i rekao je:

— Herijeta će sve uraditi onako kako ja to budem rekao. Pre nego što bi me ti napustila, ona bi morala da ode sa ranča.

Sintija je znala da to nije istina, znala je da je i on svestan svoje laži, ali tog trenutka oboje su se pravili kao da veruju u to.

Bejts je otišao, a Sintija se opet okrenula prema prozoru.

Videla ga je kada je izašao iz saluna. Kad je uzjahao, još jednom je pogledao u njen prozor.

Jahači su krenuli prema izlazu iz grada. Sintija je gledala za njima i imala je utisak kao da nikada više neće videti Bejtsa.

*

Norman Ričmond je stajao ispred rudnika i gledao prema teretnom putu koji je vijugao između stena i brda. Jedno vreme je razmišljao, a onda je pozvao Morahana.

Rukom pokazujući na put, rekao je:

— Pošaljite čoveka tamo, neka se popne što više može uz stenu, da bi imao bolji pregled puta. Vidite li onu malu zaravan tamo, gore?

— Da...

— Mislim da bi to bilo dobro mesto za osmatranje.

— Dobro, poslaću nekog tamo, samo...

— Samo?

— Jako je strmo. Kažem, poslaću nekog. Nadam se da neće slomiti vrat penjući se... Jeste li pogledali plan? Čini mi se da treba još dublje kopati, jer izgleda da je ona uporedna žila šira kako se udaljava od površine. Upotrebićemo eksploziv, ali moraćemo biti veoma oprezni, jer će nam se pola platoa sručiti u galerije. Sutra ću poslati ljude da donesu još balvana, da bismo ih postavili kao potporu galerijama. Rezerve su nam pri kraju.

Ričmond, koji je preko odela obukao mantil od grubog platna, prišao je stolu na kom je bio raširen plan rudničkih galerija.

— Da, pogledao sam... — rekao je. — Ali, zato još ima vremena. Pripremite eksploziv, a

ostalo ostavite za kasnije. Sada imamo važnija posla.

Podigao je glavu i pogledao u pravcu iz kog se čuo topot kopita.

Ugledao je Tomsona, gde sporim koracima ide prema njemu, vodeći konja za sobom.

Napravio je nekoliko koraka prema njemu, a onda zastao i sačakao ga.

Upitao je:

— Kako vam se čini?

— Sve je mirno... — odgovorio je Tomson. Onda je uzeo lonče i iz bureta zahvatio vode.

Kada je utolio žeđ, pogledao je u Ričmonda i klimnuvši glavom rekao:

— Po mom mišljenju, i previše je mirno. Sumnjivo mirno. Kao da...

Ričmond ga prekide:

— Da li ste jahali daleko?

— Pet-šest milja uokolo. Sve sam dobro pogledao, proverio, ali nigde nisam video ni čoveka, ni konja, nigde ništa nije ni šušnulo.

— Gde su Britn i Džeferson?

— upitao je Ričmond.

— Negde u blizini. Možda nisu dalje od nekoliko milja odavde

— odgovorio je Tomson.

— Hoće li doći ovamo?

— Neće. Ostaće tamo i u slučaju da primete nešto, obavestiće nas. Zapravo, dogovorili smo se da nam kažu čim ugledaju nekog jahača.

Ričmond je hteo da upita nešto, ali nije rekao ništa, jer je primetio da se Tomson zagledao u mesto na kom je mladi Strling bio pokopan.

Pustio ga je jedno vreme da gleda, a potom je upitao:

— Kako je taj momak dospeo na ovaj surovi put, s kog se nikada nije vratio?

Tomson okrenu glavu prema Ričmondu. Pogleda ga, i kao da je tog trenutka do njega dopro odjek Ričmondovih reči.

— Bio je naivan i poverovan je da će dobro zaraditi a da ništa neće rizikovati. Kada smo se upoznali, već je iza sebe imao nekoliko akcija. Oni koji su ga angažovali za taj posao nisu mu rekli kakve ga sve zamke očekuju. Bio je dobar momak, pošten na onaj mladalački način... Nekoliko puta sam počeo da razgovaram sa njim o tome da posao revolveraša nije za njega, da je previše mlad i neiskusn, ali nije vredelo. Bio je veoma ponosan na to što je revolveraš i što živi među nama, revolverašima. Bio sam spreman da ga štitim i da se umesto njega izlažem opasnosti. Nije vredelo... Šteta za njega...

— Bio vam je veoma drag?

Tomson se tužno osmehnu.

— Znate, Ričmonde, ja nemam dece. A s obzirom na moje godine, mogao sam Stirlingu biti otac. Tako sam ga i gledao. Kao sina. Da, veoma sam ga voleo. Nekako... bili smo slični. Gledajući njega, video sam sebe u mlađim godinama. Uvek veo, bez zadnjih misli, potpuno predan svemu čega se lati. Da, imali smo mnogo toga zajedničkog...

— A vi, Tomsone?

— Ne razumem...

— Šta će biti sa vama? Zar vam se nije smučio revolveraški život?

— Mislim da ste mi već postavili slično pitanje. Zašto vas to

interesuje? — Pitao sam vas, ranije, da li biste ostali da radite za mene, kada sve prođe. Odgovorili ste mi da ste suviše dugo spavali sa revolverom pod jastukom, uvek na oprezu, da biste sada odabrali drugi put. Ovoga puta vam predlažem nešto drugo: da i dalje ostanete revolveraš, ali da redovno radite za mene. Kad prođe cela ta zbrka, biće mi potrebno nekoliko ljudi vašeg kova. Za stalno, Tomsone.

— Ima mnogo revolveraša i možete ih zaposliti kod sebe — odvratio je Tomson.

— Ne pamtim da sam sreo čoveka koji je, uz to što je revolveraš na glasu, i toliko pouzdan kao vi. Treba mi jedan takav čovek, treba mi neko u koga se mogu potpuno pouzdati. Svida mi se što i mislite isto kao ja. Nas dvojica bismo lepo mogli da se slažemo.

— Kada se sve ovo završi, Džeferson, Britn, Šerbi i ja odlazimo. Što se mene tiče, mislim da ne bih uradio ništa kada bih ostao ovde, kao revolveraš koji čuva rudnik. Hvala vam na poverenju, ipak.

Gledajući u mesto gde je mlađi Stirling pokopan, Ričmond odgovori:

— Da sam na vašem mestu, verovatno bih i ja mislio kao vi. Ovde bi vas sve podsećalo na momka kog ste zavoleli kao sina, i pretpostavljam da biste često mislili na njega, mada ga ni ovako nikada neće zaboraviti.

Zamišljen, Tomson slegnu ramenima.

— Možda... — rekao je kratko, a onda je upitao:

— Jeste li postavili stražare?

— Jesam. Niko nas ne može iznenaditi.

— Ko zna, možda i neće doći — uzdahnuo je Tomson.

Gledajući u daljinu, Ričmond se osmehnu.

— Doći će, sigurno — rekao je.

— Sasvim je sigurno da će Bejts doći.

Tomson odjednom upita:

— Vi tamo u Oklahomi imate bušotine? Koliko znam, posao vam ide odlično. Dobijate mnogo nafte. Unosan je to posao. Zašto niste ostali tamo?

— Sve ono radi i bez mene, i dalje dobijam mnogo nafte. Posao je uhodan i moje prisustvo tamo nije neophodno. Kada sam, pre pet godina, otišao tamo, imao sam u džepu samo nekoliko dolara i sedlo. Čak ni konja nisam imao. A danas sam vlasnik velike petrolejske kompanije. Priznajem da sam imao sreće što je došlo do takvog obrta, ali, vidite, nisam mogao da mirujem. Morao sam da uradim ono na šta sam se zakleo da ću uraditi. Ne može čovek da živi i da zaboravi nešto što ga je tako udarilo po glavi kao mene onaj ponižavajući odlazak iz Mariluna.

— Vaše ime u Oklahomi je pojam — nastavio je Tomson. — Džozef Britn mi je pričao da je jednom već radio za vas, tamo, preko.

— Da, radio je.

— Tada je jedna konkurentska kompanija htela da vas uništi svim mogućim sredstvima i nezakonito. Uz Britna, unajmili ste još šestoricu revolveraša. Izborili ste se za svoje pravo i tu konkurentsku kompaniju sveli ste na pravu meru. U odnosu na va-

šu, ta kompanija je beznačajna. Ali, razmislite malo... Sada niste tamo, a ljudi koji rade za vas sigurno se ne bi osećali obavezni da brane firmu onako kako biste je vi branili. Zar ne postoji opasnost da vaši konkurenti ponovo stupe na scenu i pokušaju da vam pomrse konce? Ako su tada hteli, možda nikada nisu odustali, s tim što su čekali povoljan trenutak. Možda baš ovaj: da odete nekud dalje, kao što ste i učinili. Zašto rizikujete? Mislim da ste stavili na kocku sve što imate. Osim toga, iskreno vam kažem da sve to niste uradili sam zato da biste uništili jednog čoveka. Razumem da ste bili poniženi, ali kada čovek ojača, sve to može da zaboravi. Jedino što muškarac nikada ne može da zaboravi i što ga tera na ovakve poteze može biti voljena žena.

Ričmond je odmerio Tomsona.

Nije video ironiju u izrazu njegovog lica. Tomson je bio radoznao i dobronameran, tako je Ričmond zaključio.

— Otkud vi znate da... — počeo je, ali ga je Tomson prekinuo:

— Zar mislite da baš toliko ne znam o životu? Priznajem da u mom životu nije bilo velike ljubavi, ni prave žene, one do koje bi mi stalo. Zapravo, imao sam ih na desetine, ali nijednom nisam osećao potrebu da zadržim neku ženu. Bile su to sve prolazne avanture i nikada nisam bio zaljubljen. Možda ste u pravu što sve to radite. Kad muškarac toliko voli jednu ženu, sasvim je shvatljivo da će za nju uraditi sve.

— Jasno mi je šta ste hteli da kažete. Ipak, ja sam hteo samo da...

Odjednom, Ričmond je začu-
tao, jer se čuo zvižduk. Pogledao
je u brdo odakle se zvižduk čuo,
i video kako čovek maše puš-
kom.

Tomson i Ričmond se pogle-
daše.

U sledećem trenutku, čuo se
topot.

— Ono je Britn — rekao je
Tomson kada se na ivici kampa
pojaviо jahač, galopirajući.

U isto vreme, sa druge strane,
jurila su, prema kampu, dva ja-
hača.

Bili su to Džeferson i Šerbi.

Ubrzo, njih trojica stigoše do
Ričmonda i Tomsona, koji su
stajali pred ulazom u rudnik.

Britn sjaha.

Pre nego što je išta rekao, na-
pio se vode i obrisao znoj sa lica.

— Šta je bilo, govorite! — ne-
strpljivo je uzviknuo Tomson.

— Dolaze — reče Britn, teško
dišući.

Nijedan od trojice revolveraša
nije mogao da dođe do daha.

Tomson i Ričmond izmenjaše
pogledе.

Sada je Džeferson progovorio:

— Ima ih tako mnogo kao da
idu u rat!

— Koliko ih je, otprilike?

— Najmanje stotinu.

— Jesu li daleko?

— Oko pet milja.

Tomson reče Ričmondu:

— Znači, dolaze. Počinje veli-
ka predstava, gospodine Rič-
mond...

— Rekao sam vam, zar ne?

— Bilo bi mi draže kada bismo
ovde imali više ljudi koji znaju

da barataju oružjem. Osećao bih
se mnogo bolje. A vi, Ričmonde?

— Sa mnom je isto, ali sada vi-
še nemamo za čim da žalimo i
šta da želimo. Pokušaćemo da
se borimo sa ovim što imamo
ovde, a ljudi će se već snaći.

Onda se Tomson obratio Šer-
biju:

— Darile, koliko ih ima po tvo-
joj proceni?

— I ja bih rekao da ih je naj-
manje stotinu — odgovorio je re-
volveraš.

Uto Britn ponovo dođe do da-
ha, pa reče:

— U redu, njih smo očekivali i
samo njihov broj može da bude
iznenađenje za nas. Međutim,
ono što nikako ne mogu da ob-
jasnim to je da teraju ovamo
krdo goveda.

— Veliko?

— Jako veliko! Nemam pojma
šta im to znači.

— Koliko goveda?

— Dve do tri hiljade. Video
sam, kroz dvogled, da su to ona
velika, rasna goveda. Mislim da
će ovamo stići najkasnije za po-
la sata.

Džeferson upita:

— Kako da ih zadržimo?

Dok se vodio taj razgovor, Mo-
rahan ga je, poslujući kod šupe
u kojoj je bio eksploziv, čuo.

Upitao je:

— Da miniramo put?

— Kakvo miniranje! — odvrati
Tomson, a Ričmond, koji je znao
da Morahan priprema eksploziv
za rudnik, reče:

— Radite i dalje kao da je sve
normalno, posao ne sme stati.
Radite sve dotle dok vam se ne
kaže da prestanete. Uostalom,

Morahane, vi i ja smo se precizno dogovorili o tome. U svakom slučaju, još ne znamo kako će se stvari odvijati, i vi slobodno pripremajte eksploziv za potrebe rudnika. A, po dogovoru, svaki rudar treba da se aktivira kad usledi komanda. Šta je bilo sa puškama i municijom?

Morahan je odgovorio:

— Svaki će dobiti pušku i po pedeset metaka, kako ste i rekli.

Džeferson zaklima glavom.

— Imaćemo grdnih teškoća — rekao je. — Ne verujem da će nas potući u prvom naletu, ali sam Bog zna koliko dugo ćemo moći da im odolevamo.

Tomson ga je pogledao i nije mu rekao ništa. Posle toga, okrenuo se prema Ričmondu.

— Ukupno nas petorica dobro baratamo oružjem — rekao je. — Dobro kaže Džeferson. ... Pitanje je koliko dugo će rudari moći da izdrže. Mislim da nema mnogo rezona da branimo ceo kamp.

— Imate neki predlog? — upitao je Ričmond.

— Možda bi bilo dobro da se ljudi povuku na galerije i ostanu uz stene, ovde, kod rudnika. Desetorica ili dvadesetorica mogli bi da se rasporede na ivici platoa.

Ričmond se obrati Morahanu:

— Uradite kako čovek kaže, Morahane.

Znao je da je u tom trenutku potrebno da svi slušaju jednog, kako bi se zadržala kontrola nad događajima. Tomson je, po Ričmondovom mišljenju, bio pravi vođa koji dobro poznaje strategiju.

Pomisao na to da će se uskoro naći oči u oči sa Bejtsom, ispunjavala ga je mučnom napetošću.

Morahan stavi dinamičku kapsulu i fitilj na sto i pretrča do male parne mašine, koja natovarene kamionete izvlači sa galerija.

U sledećem trenutku začu se prodorno pištanje pare.

Iz rudnika i iz baraka izjuriše rudari, neki samo u pantalonama i čizmama, onako kako ih je alarmni signal zatekao.

Naglo se otvoriše vrata barake u kojoj su bile puške i municija.

Već u sledećem trenutku, prve puške bile su u rukama rudara.

Jedan od njih je sekirom odvalio poklopce sanduka sa municijom.

Ričmond pozva jednog čoveka i zamoli ga da njegovog konja i konje trojice revolveraša odvede u štalu.

Nastao je pravi metež.

Usred te gužve, odjeknuo je Morahanov glas:

— Šejn i njegova grupa neka odu gore, na ivicu platoa, i neka zauzmu položaj! Ostali neka se rasporede po galerijama i u podnožju stena pored rudnika! Gledajte da budete u zaklonu i ponesite dovoljno municije!

Sa visine, do rudnika dospeo prodorni zvižduk.

Ričmond je pretpostavljao šta to znači i nije hteo da gubi vreme gledajući u pravcu iz koga je zvižduk dopirao; umesto toga, okrenuvši se pogledao je niz put.

Video je prve jahače.

Onda su, iza njih, ubrzo iskrslili i ostali.

Nije prošlo mnogo vremena, a u sedlu brda pojavilo se stotinak jahača galopirajući prema rudniku.

Većina njih imala je puške ispred sebe, u sedlima.

Iako su bili udaljeni još oko tri milje, moglo se osećati podrhtavanje zemlje.

Mala grupa jahala je ispred naoružanih kauboja sa šest rančeva.

Ričmond nije morao mnogo da napreže oči da bi na čelu te grupe prepoznao Bejtsa i šerifa Grejmsa.

Ostalu trojicu koji su jahali pored njih iz te daljine nije mogao da prepozna.

Lagano im je pošao u susret. Tomson je išao tik pored njega.

U razmacima od po nekoliko koraka, za njim su išla trojica Tomsonovih revolveraša.

Ričmond je video kada je Bejts podigao ruku i dao znak da se stane.

Postepeno, jahači iza Bejtsa su se zaustavili.

Stao je i Ričmond.

Njegove ruke ostale su u blizini dva revolvera koje je imao u futrolama na opasaču.

Osećao je kako mu srce lupa a grlo se suši. Susret sa Bejtsom ovoga puta bio je stvarnost, ne samo plod njegove mašte, što je bio čest slučaj proteklih godina.

Bejts se uspravi u sedlu i viknu:

— Ričmonde! Da li me čujete?!

— Čujem vas — odvratio je Ričmond, a onda upitao: — Šta tražite na mojoj zemlji?

— Hoćemo da razgovaramo sa vama!

— Govorite!

Kada je Bejts napravio pokret kao da hoće da potera svog konja napred, Ričmond je brzo rekao:

— Ostanite tamo gde ste!

Bejts pogleda ukруг, a onda dade znak jednom jahaču koji je stajao blizu njega.

Ovaj podbode konja i odjaha malo napred.

Iako je Ričmond dobro mogao da vidi njegovo lice, nije se mogao setiti da ga je ikada ranije video.

Čovek nije bio u kaubojskoj odeći, kao ostali jahači. Imao je na sebi građansko odelo, bio suvonjav i sitan i ni po čemu se nije moglo zaključiti da je revolveraš.

Ričmond ga upozori:

— I vi ostanite gde ste! Ne bih želeo da neko slučajno puca u vas!

Jahač se zaustavi.

Onda reče:

— Zovem se Artur Bejker, po zanimanju sam advokat. Zastupam gospodina Bejtsa i njegove interese već odavno, a sada i interese ostalih rančera u sporu sa vama i vašom kompanijom. Kao što vidite, doveli smo i šerifa grada Mariluna, da bismo u njegovom prisustvu razgovarali sa vama...

— Šta hoćete?! — još jednom upita Ričmond.

— Da obustavite sve radove u rudniku! To zahtevaju ovi rančeri. Pismeni zahtev u tom smislu upućen je i guverneru Teksasa! Dok ne dobijemo odgovor, tražimo da se rudnik privremeno zatvori.

— Šta će biti ako ne zatvorimo rudnik? — upitao je Norman Ričmond.

Advokat se okrenuo i pogledao u Bejtsa.

Pre nego što je išta rekao, Ričmond je dodao:

— Dobro znate da nemate zakonskog osnova da nam uputite takav zahtev. Ne postoji nikakva odluka vlasti u tom smislu. Dakle, da čujem šta ćete preduzeti ako ne pristanemo da zatvorimo rudnik?

Sada je šerif odgovorio:

— Normane, ovi rančeri, zajedno sa svojim ljudima, spremni su da na ovaj ili onaj način postignu svoj cilj. Ne treba da napominjem da će im to i uspeti, jer su dovoljno jaki, a i sam vidiš koliko ih je. Ako hoćeš da prihvatiš savet dobrog prijatelja...

Ričmond ga prekide:

— Ne vidim ja ovde nikakvog prijatelja, još manje dobrog! — rekao je. — Moj odgovor je: rudarska kompanija nije spremna da ispuni zahtev Endrijua Bejtsa, niti hoće da ustukne pred njegovim pretnjama. Rudnici će raditi sve do trenutka kada bude stigao guvernerov odgovor. Ako zabrana stigne od guvernera, zatvorićemo rudnike. U protivnom, radićemo kao i dosad.

Bejker odjaha natrag do Bejtsa i stade pored njega. Potom doviknu Ričmondu:

— Imajte na umu da zbog otpadnih voda iz vaših rudnika ovi rančeri trpe štetu od nekoliko stotina dolara dnevno. Moraćete priznati da...

— U regionu Litnej, na čijim pašnjacima vaši rančeri napasaju stoku, ima još dvadesetak izvora, potoka i jezera, u koje ne

dospeva ništa iz rudnika. Ova reka nije jedino mesto na kom će se stoka napajati! — odviknuo je Ričmond.

Opet je šerif počeo da govori:

— Normane, ti...

Ali, Ričmond mu nije dozvolio da dokraja izgovori ono što je hteo.

Rekao je:

— U Marilunu smo, šerife, bili napadnuti, u mraku. Došlo je do pucnjave i tom prilikom je jedan od mojih ljudi ubijen. Bila nam je postavljena klopka. Gde si bio kada se to dogodilo? Reci, šerife, gde si bio?!

Grejms je opet hteo da kaže nešto; ovoga puta ga je preduhitrio advokat Bejker:

— Još jednom vas opominjem da razmot...

— Ne! — upao mu je Ričmond u reč. — Odlazite sa ove zemlje, Bejtse! I, povedite sa sobom i...

Ovoga puta ni Ričmond nije mogao da završi započetu rečenicu.

Jedan od jahača, koji je stajao u Bejtsovoj blizini, izvukao je revolver i ispalio hitac.

Već u sledećem trenutku, izbio je pakao.

Ričmond poteže oba svoja revolvera. Pored njega, zapucaše Tomson i njegovi prijatelji.

I Bejts je pucao.

Ričmond ubrzo vide kako se Bejtsov konj trgao i propeo na prednje noge.

Video ga je kako se, potom, nagnuo na stranu, kao da će pasti i zbaciti jahača.

Poslednje što je Ričmond mogao da vidi pre nego što je nastao opšti kaos, bio je Bejts sa podignutom rukom u kojoj je bio revolver.

Odjednom, zagrmle su puške u rukama rudara; detonacija šezdeset vinčesterki izazvala je pravi zemljotres.

Jahači iz protivničkog tabora padali su sa konja, konji su njištali, preplašeni.

Onda je, u onoj gužvi, Ričmond video kako je konj zbacio sa leđa Bejtsa.

— Natrag! — vikao je Tomson, povlačeći se prema vagonetima koji su stajali na šinama ispred rudnika. Sve to vreme nije prestajao da puca.

Ričmond ga je sledio.

Džeferson i Šerbi su se bacili u zaklon, iza gomile potpornih balvana.

Britn je trčao prema vagonetima, ali nije stigao do njih. Ričmond ga je video kako se trgao i zaneo, a zatim, pognute glave, pao na prvi vagonet, a potom se ispružio ispred šina.

Bejtsovi jahači prodrli su na plato ispred rudnika. U oblaci prašine, Ričmond je video njihove tamne siluete. Hici su udarali o vagonete.

Ričmond se baci na zemlju i nastavi da puca iz ležećeg položaja.

Od buke koja je vladala, nije čuo zvuk sopstvenih hitaca.

U trenutku, vidik, mu je zaklonio jedan konj koji je kao pomahnitao jurio prema njemu.

Na njemu nije bilo jahača.

Iza njega, pored Ričmonda se pojavio jahač iz protivničkog tabora, koji je, u trku, nanišanio na njega.

U trenu kada je jahač projurio pored njega, metak se zabio u zemlju, pored same Ričmonдове glave.

Skočio je.

Video je Tomsona, koji je čučnuo iza jednog vagoneta i punio revolver.

Opet je neko od protivnika projurio pored njega.

Sada su oblaci prašine bili tako gusti da se nije videlo dalje ni nekoliko jardi.

Ispred sebe, Ričmond je nejasno video konja, ali ne i jahača, mada je u uzengijama video njegove noge.

Pucao je nasumice, ali je pogodio; već u sledećoj sekundi, jahač se strovalio i pao sa konja.

Ričmond je video kako je revolver tog jahača pao pored njega; ranjenik je posegao za revolverom.

Uspeo je da ga dohvati.

Bio je u neposrednoj Ričmondovoj blizini; već se njegov prst savio oko obarača, kada je u njega pripucao Dvajt Tomson.

Čovek se trže, opet ispusti revolver i ostade nepomično da leži na zemlji.

Odjednom, Ričmond oseti da ga je neko uhvatio, odostrag, za rame.

Okrenuo se.

Video je Tomsonovo okrvavljeno lice; Tomson kao da je hteo da kaže nešto, ali je onda shvatio da bi to bilo uzaludno, jer se ne bi čulo, pa je samo glavom pokazao u pravcu ulaza u rudnik.

Ričmond ga je shvatio: trebalo je da se povuku u siguran zaklon galerije.

Kroz oblake prašine, sevala je vatra iz oružja. Ričmond je pomislio da će se baraka zapaliti, ali je potrčao za Tomsonom, koji se uputio u ulaz koji mu je bio najbliži.

Stigavši u zaklon, Ričmond is-
pali poslednja dva metka koja
su mu ostala u revolveru.

Pogodio je jednog jahača koji
je jurio prema njemu ispružene
ruke u kojoj je držao revolver.

U sledećem trenutku, Rič-
mond osetii strahovit vazdušni
udar i začu zaglušujuću grmlja-
vinu.

Nevidljiva sila bacila ga je na
zid ulaza u rudnik.

Čuo je kako neko viče:

— Digli su u vazduh naš dina-
mit!

Hodajući četvoronoške, on
prevali nekoliko jardi prema
unutrašnjosti rudnika.

Oko njega, praštali su meci.

Napolju su konji panično njiš-
tali, a čuli su se i ljudski krici.
Ričmond je pretpostavljao da
oni potiču od ljudi koje je zahva-
tio plamen.

Ugledao je, nad sobom, Tom-
sonovo lice. Kad ga je vazdušni
udar oborio na zemlju, Ričmond
je ostao bez oba svoja revolvera.

Tomson mu dodade jednu
pušku.

Obojica su pucali u jahače koji
su pokušavali da im se približe
ili da uđu u okno. Pucali su i ru-
dari koji su od samog početka
okršaja bili raspoređeni na to
mesto.

Pucnjava je potrajala još izves-
no vreme, a onda se, odjednom,
začuo drugačiji zvuk.

Čuo se, zapravo, neobičan
šum, šum od kog bi se naježio
svaki gonič stoke, svaki kauboj.

Na neki strahovit način, taj
zvuk poznavao je svaki čovek
koji je ikada bio na pašnjaku ili
je radio sa stokom.

U početku nejasan i jedva ču-
jan, zvuk je postajao jači, potmu-

la tunjava postajala je glasnija,
prelazila je u grmljavinu od koje
je zemlja podrhtavala.

Odjednom, pucnjava je presta-
la.

Bleda lica rudara okrenula su
se prema Ričmondu.

Odjednom, zemlja kao da je
oživela i pobesnela.

Tomson ga upita:

— Stampedo?...

— Da... Poterali su stoku pre-
ma rudniku... Gde su Džefer-
son i Šerbi?

Tomson odmahnu glavom.

— Ne znam — odgovori.

Tutnjava od kopita razjarenih
goveda bila je sve snažnija.

Zemlja je sve više podrhtava-
la.

Činilo se da će se zidovi rudni-
ka svakog trenutka pretvoriti u
prah i pepeo.

Ričmond izdade komandu:

— Nemojmo dozvoliti da stoka
uđe ovamo! Pucajte čim ugleda-
te goveda! Čim izrone iz dima i
prašine! Ako prodru ovamo, go-
tovo je sa nama!

Tek što je Ričmond to izgovo-
rio, na vidiku se pojavio jedan
bik koji je prema ulazu u okno
jurio kao munja.

Dvadeset pušaka zagrmeše.

Goveda su padala, ali su nai-
lazila druga, gazeći preko onih
koja su već bila na zemlji.

Gomila ubijenih i ranjenih go-
veda činila je branu od onih ko-
ja su još nailazila.

Ričmond, Tomson i ostali, ia-
ko daveći se u gustom dimu, ni-
su prestajali da pucaju.

Ispaljivali su hice sve dok ba-
rikada od pogodenih goveda ni-
je postala dovoljno jaka da ne
propusti životinje koje su nadi-
rale.

Ljudi su gledali napolje; stoka koja nije mogla da juri dalje tiskala se na platou ispred rudnika rušeći sve pred sobom.

Levo i desno od krda bili su kauboiji; pucali su prema oknu, ne mogavši da mu se približe.

Drugi su, opet, pucali u rudare koji su bili raspoređeni na okolnim uzvišicama.

U jednom trenutku, pogoden hicem spolja, pao je rudar koji je stajao pored Ričmonda.

Ne mogavši da napreduje u stampedu, stoka je počela da se povlači i ubrzo je prostor ispred rudnika počeo da se raščišćava.

— Idemo napolje! — viknuo je Ričmond.

On je izašao prvi, za njim Tomson, a onda i ostali rudari.

Preskočivši barikadu od goveda koja su nastradala, oni su i dalje pucali.

Krdo se povlačilo, a sa njim i jahači protivničke strane.

Onda Ričmond ugleda Džefersona, kako ide prema njemu. Bio je ranjen u rame, ali je pušku čvrsto držao u ruci.

— Povlače se! — viknuo je ne prestajući da puca.

Ričmond pogleda uokolo.

Svuda je bilo mrtvih goveda, konja i jahača. Barake su dogorevale, tačnije rečeno, gorelo je ono što je ostalo od njih. Vagoneti su bili razbacani okolo, gurnuti iz šina.

Na mestu na kom je bila šupa sa eksplozivom sada nije bilo ničeg osim velike rupe.

— Šerbi je ranjen u nogu, leži u oknu na drugom ulazu — rekao je Džeferson. — Kako ste vi prošli?

Ričmond spusti pušku.

Nije rekao ništa.

Tomson je odgovorio:

— Dobili smo bitku. Ali... po koju cenu?! Gospode, po koju cenu smo pobedili?!

*

Još se nije bila slegla prašina, još se nije bio razišao dim, kada su se ljudi skupili na platou ispred rudnika. Umrljana lica, oznojani, iscrpljeni i izranjavani, nisu govorili. Svi su nemo gledali jedni u druge, kao da se pitaju da li je moguće da su, posle svega, još živi.

Prošlo je prilično vremena dok je neko uzviknuo:

— Potreban nam je doktor!

— Da, neophodan nam je doktor — potvrdio je Morahan.

— Prvi lekar do kog možemo doći je u Marilunu — rekao je Tomson. — Zar mislite da će se usuditi da dođe ovamo, posle svega što se dogodilo?

— Ako treba, sami ćemo odjahati u grad i pokušati da ga ubedimo da dođe — ljutito je uzviknuo jedan rudar. — Ne možemo ostaviti svoje ranjene drugove da iskrvare!

Onda je Morahan predložio:

— Možemo doktora da dovedemo i iz Gidrena, tako se zove malo banditsko naselje, nedaleko odavde. Taj će sigurno doći, samo treba neko da ode po njega.

Ričmond pogleda u Tomsona.

— Odjahaćemo nas dvojica — rekao je.

Tada im jedan rudar dovede konje, i njih dvojica napustiše rudarski kamp.

Ričmond je bio zadovoljan kad je iza sebe ostavio dim i pra-

šinu. Van kampa, vazduh je bio mnogo čistiji i svežiji.

Prošavši pored onih koji su poginuli, konstatovao je da Bejts nije među njima, mada je bilo i onih čija lica se nisu mogla prepoznati, pošto ih je razjareno krdo pregazilo.

Kao da je znao o čemu Ričmond razmišlja, Tomson mu je rekao:

— Izgleda da je ostao živ čovek zbog kog se sve ovo dogodilo. Čemu sve to, Ričmonde?

— Mene pitate? Ja nisam počeo. Znate i sami. Nisam namećao da zapodenem brobu sa njima. Bili ste prisutni kada sam hteo normalno da razgovaram sa Bejtsom.

— Da, ali ste znali da će on početi prvi. Šta ćete sada uraditi?

— Pozvaću vojsku. Sada imam prava na to, jer smo napadnuti. Oni ne dolaze da unapred čuvaju nešto, ali kada se dogodi ovako nešto, sigurno intervenišu.

— Zar mislite da će Bejts dići ruke od dalje borbe? — pitao je Tomson.

— Neće lako odustati. Mislim da će se boriti sve dok je živ jedan od nas dvojice.

— Mladi Stirling je mrtav. Britn je ranjen i umreće ako ne dovedemo doktora. Nekoliko desetina kauboja i rudara takođe nisu više među živima. Ričmonde, učestvovao sam u mnogim krvavim borbama, ali ono što sam danas doživeo, nisam nikada. Vi i Bejts želite jedan drugog da uništite, a pri tom stradaju drugi, koji sa vama nemaju veze. Samo zbog vaše međusobne mržnje, Ričmonde.

— Tomsone — reče Ričmond promuklim glasom — vaše zani-

manje se sastoji u tome da iznajmlujete svoj revolver i svoje umeće. A revolver ubija. Koliko ste vi dosad ubili ljudi sa kojima niste imali veze?

— Bilo ih je dosta, ali svaki od njih imao je šanse da se ravnopravno bori sa mnom. Svima sam dao priliku da se brane. Nikada nisam ni u koga pucao ni iz zasede, ni u leđa, niti na bilo koji drugi podao način. Ima tu razlike, Ričmonde. Ljudi kao što ste vi, koji me unajmljuju, obično ne daju šansu svom protivniku. Znam iz iskustva da je takvima stalo samo do toga da nekog unište. Protivnika. U tom pogledu isti ste i vi, i Bejts, i ostali koji plaćaju revolveraše. To je samo jedno zanimanje... Nikada neću shvatiti ljude kojima je stalo samo do toga da drugi propadnu i nastrada.

— Niste u pravu, Tomsone — odvratio je Ričmond. — Ja se borim za nešto određeno, za nešto do čega mi je veoma stalo. Hoću da postignem svoj cilj, bez obzira na žrtve. Suočiću se sa svakim protivnikom, sa svakom situacijom. To nešto za šta se borim važnije mi je i od sebe...

— I? Isplati li se? Vi se borite za sebe, a drugi umiru. Uostalom, sada vidim da niste poneli sa sobom svoje revolvere. Zašto? Zato što sam ja uz vas i što ih ja imam?

I nehotice, Ričmond dotače prazne futrole. Potom otkopča opasač i baci ga pored puta.

— Učinjeno je sve što se moglo učiniti — rekao je. — Rančeri i njihovi ljudi neće više dolaziti pred rudnik, neće se usuditi da ga još jednom napadnu. Osim toga, vojska će stići za koji dan i

neće više biti potrebe za bor-
bom. Gotovo je s tim. A ono što
mi je preostalo da uradim, iona-
ko ne mogu da uradim pomoću
oružja.

— Zaboravljate svoje neprija-
telje. Bejtsa, Grejmsa i ostale.
Sretao sam u životu mnoge koji
su verovali da je za njih borba
završena, a posle su bili prona-
đeni sa metkom u leđima. Ja ne-
ću uvek biti ovde, da vam štitim
leđa.

— Rekao sam, za ono što još
treba da uradim, nije potrebno
oružje i ...

Ričmond je ućutao, jer je vi-
deo kako je Tomson naglo zaust-
tavio konja.

I on je stao.

Tomson posegnu za revolve-
rom.

Prateći njegov pogled, Rič-
mond vide, na stotinak jardi da-
lje, jednog jahača. Trenutak je
stajao, a onda je povukao uzdu i
nestao.

Ričmond tako snažno povuče
uzdu da se njegov konj propeo
na zadnje noge.

Rekao je Tomsonu:

— Nastavite da jašete prema
Gidrenu i nađite doktora, pa ga
odvedite u rudnik!

Podbo je konja pa je odjurio
niz put.

Brzo se Ričmond našao na pu-
tu iza jahača.

Još jače je podbo konja, i susti-
gao onog drugog.

Kada se našao na istoj ravni
sa njim, ispružio je ruku da uh-
vati vođicu drugog konja, kako
bi ga zaustavio.

Ali, bič fijuknu i pogodi ga u
lice.

Ričmond nije odustajao.

Kada je uspeo da zaustavi ja-
hača, ne ispuštajući uzdu, sja-
hao je.

Pri tom je i Herijet Bejts poku-
šao da izvuče iz sedla.

Devojka se žestoko branila.

Zamahivala je bičem, otimala
se i pokušavala nogama da uda-
ri Ričmonda.

Ali, kada je uspeo da i nju svu-
če na zemlju, Ričmond ju je
držao čvrsto i ona više nije mog-
la ni da se makne.

Pogledao je njeno lice.

Ono se za pet godina ništa ni-
je promenilo. Bilo je isto kao ne-
kada; lepo, mladalački sveže i
nežno.

Ali, Herijet nije mislila tako.

I ona je gledala u Ričmondovo
lice.

Jedva da je neka od crta nje-
govog lica ostala ista kao pre
pet godina.

Po njenoj proceni, Ričmond se
jako promenio. Izgledao je stari-
ji, zreliji, grublji. Sve ono mlada-
lačko što je nekada nosio u sebi
nestalo je.

Najzad, on pusti Herijet.

Devojka se nasloni na svog
konja.

Jedno vreme ćutke su se gle-
dali, a onda je Ričmond upitao:

— Zašto si dojahala ovamo?
Pre jednog sata tvoj otac je na-
pao rudnike »Presi«. Izginulo je
dosta njih ...

— Znam ... A da li se njemu
desilo nešto? — tiho je upitala
Herijet.

— Ne znam ... Ali, reći ću ti
nešto: ti nisi došla zbog njega,
zar ne? Ne tražiš oca, nego si
došla ovamo samo zato što si
pretpostavljala da ćemo se nas
dvoje sresti. Jesam li u pravu?

— Nisi! Nije tako! — branila se Herijet Bejts. Onda je upitala: — Ti odlaziš odavde? Bežiš?

— Ja da bežim? Tvoj otac, izgleda, beži od mene. Inače bi bio ovde, ako je još živ. Uostalom, on je pobeđen, potučen. Za koji dan, stići će vojska, i on će morati da izađe pred sud i da odgovara za ono što je uradio. Gотовo je sa njegovom vladavinom.

Devojka pocrvene.

Nije joj bilo svejedno kad je čula te Ričmondove reči.

Stisnutih usana jedno vreme gledala je u Ričmonda, a onda je kazala:

— Zaboravljaš da te je jednom već dotukao. Dogodiće se to ponovo, ali ovoga puta ne verujem da ćeš živ napustiti Marilun.

— Ovoga puta Marilun neću ni napuštati! Neću, jer Veliki Bejts nema više moć koju je nekada imao. Zapravo, uopšte je nema.

— Ali je moćan još toliko da može narediti nekome da te ubije! — uzviknula je Herijet.

— Misliš, kao što je uradio sa svima ostalima koji su se usudili da te vole?

Devojka je htela da mu kaže nešto, ali je Ričmond odmah nastavio, ne dozvolivši joj da govori.

— Da, vratio sam se zbog tebe, Herijet. Neko mi reče da će te otac dati samo onome koji se pokaže jači i moćniji od njega...

— Samo nemoj uobražavati da si to ti! — uzviknula je Herijet.

— Kunem ti se da ću uspeti da izađem na kraj sa tvojim ocem!

Ričmond ispruži ruke i stavi ih preko Herijetinih ramena.

— On još vlada tobom — rekao je. — On je tip čoveka koji mora da vlada nekim bićem. Odabrao je tebe. Zato nije dao drugima da te vole. Znao je da će te izgubiti ako im ostavi dovoljno vremena da ih ti zavoliš; nije hteo i neće da te izgubi jer ne bi imao kime da vlada. Osim toga, ti veruješ da je on najbolji, najmoćniji, misliš da niko nije kao on. Da nije tako, vas dvoje ne biste tako jako odgovarali jedno drugom. Vi se dopunjujete. On tobom vlada, a ti mu se diviš. Sećam se kako si me mirno posmatrala kada sam, svojevremeno, napuštao Marilun. Očekivao sam da ćeš mi kao voljenom momku pomoći, ali ti si gledala kako me tvoj otac ispraća udarcima biča i divila si mu se. Nije ti padalo na pamet da mi pritekneš u pomoć. Jer, ko sam bio ja, u odnosu na Velikog Bejtsa? Kako si se ponosila njime! Ali, moram ti dokazati da ima ko je i od njega jači.

On je naglo privuče k sebi i poljubi je.

Herijet je htela da se brani, ali je bila nemoćna u njegovim rukama.

U jednom trenutku, Ričmond je osećao kako mu devojka uzvraća poljubac, ali onda se ona otrgla od njega.

Ponovo se naslonila na konja; u licu je bila rumena, i drhtala je.

Onda se savladala i procedila kroz zube:

— Sa zadovoljstvom ću još jednom da prisustvujem tvom porazu, Normane. Ovoga puta, nadam se, gledaću kada te budu vešali!

Onda je brzo uzjahala i poterala konja.

Ričmond je gledao za njom.

Dugo je stajao i zurio u put.

Onda se vinuo u sedlo.

Krenuo je Tomsonovim tragom.

Nije jahao brzo, jer nije namećavao da ga sustigne nego da ga negde sačeka, kada se bude vraćao sa doktorom.

Kada je stigao u malu šumu, zaustavio je konja i sjahao. Seo je pored jednog drveta i gledao okolo.

Njegov pogled otkri mali, bistri potok i to ga podseti da je žedan.

Podiže se i pride vodi.

Kleknuo je i rukama se odupro o zemlju, a onda počeo da pije hladnu vodu.

Odjednom, čuo je kako njegov konj udara kopitima o tle i kako tiho frkće.

Zar se neko pojavio u blizini, upitao se.

Onda je čuo škripanje čizama po šljunkovitom tlu, a ubrzo potom i jedno »klik«. Neko je otkočio pušku, to mu je bilo jasno.

On podiže glavu i okrenu se.

Nedaleko od njega, stajao je šerif Grejms.

Držao ga je na nišanu.

— Ti... Daglase? — upitao je Ričmond.

— Diži se! — izgovorio je šerif zapovedničkim glasom. — Ustani i podigni ruke!

Ričmond polako ustade i podiže ruke.

— Više! — naredio je šerif.

On ga poslušao.

— Sta ovo treba da znači, Daglase? Zašto si uperio pušku u mene? Vidiš da nisam naoružan.

Šerif malo podiže cev puške, tako da je sada nanišanio u Ričmondovo lice.

— Idi ispred mene! — rekao je.

— Onamo, prema gustišu!

Ričmond nije imao izbora.

Išao je ispred Grejmsa sve do mesta na kom je žbunje postalo gušće.

Zastao je.

— Ulazi!

Ričmond je osećao kako se preznojava. Grejms je stvarno hteo da ga ubije i hteo je da to učini u grmlju, da Ričmondov leš ne bi bio otkriven.

— Ulazi, čuo si!

— Zašto? Hoćeš da me ubiješ, zar ne, Daglase? Objasni mi samo zašto sada moram da umrem... Uostalom, nemoj misliti da to niko neće otkriti. Jednoga dana će neko pronaći ovde moj leš.

— Ali niko neće znati ko te je ubio — odvratio je šerif.

— Zar veruješ da će Herijet...

— Ostavi sada Herijet, Normane. Smetaš mi i ja te moram ukloniti. Žao mi je, ali nemam drugog izbora, ti me primoravaš svojim ponašanjem da postupim tako. Moram... A sada, Normane...

— Nemoj sada, moji ljudi su u blizini, čuće pucanj i pronaći će me, a onda...

— Svi će pretpostavljati da te je ubio neko od Bejtsovih ljudi, što je i logično... Dakle, ti si se vratio i ovde napravio pakao, ali se nisi nadao tome da ćeš i sam nastradati u tom paklu. Hajde ulazi u to žbunje. Ako nećeš, ubi ću te ovde i sam te gurnuti u gustiš.

Norman Ričmond je znao da se šerif ne šali i da njegove pretnje ne predstavljaju prazne reči. On je hteo da ga ubije i ništa ga nije moglo odvratiti od toga.

— Zar misliš — opet je pokušao Ričmond da dobije u vremenu — da ćeš sprečiti da neko dobije ono što ti dosad nisi mogao da dobiješ, ako ubiješ mene? U redu, sada ćeš ukloniti mene, ali ne možeš stalno da ubijaš konkurente. Herijet te neće i ti ćeš morati da uklanjaš svakog njenog udvarača, ali je ipak nikada nećeš dobiti. Pomisli na to.

— Možda je ja neću dobiti, ali nećeš ni ti, Normane! Nikada!

Ričmond je znao da je gotovo s njim, ali je isto tako bio svestan i činjenice da vredi pokušati, jer ako ništa ne uradi, sigurno će biti ubijen.

Ma koliko da su mu šanse bile male, vredelo je pokušati.

Grejms je hteo da ga ubije i sve će uraditi da postigne svoj cilj.

Ričmond je šerifu okrenuo leđa, kao da namerava da ga posluša i uđe među žbunje, a onda se naglo okrenuo prema njemu i ispružio ruke, da skrene puščanu cev.

Puška opali, ali ne u Ričmonda.

On počeo da se bori sa šerifom; i jedan i drugi su hteli pušku; našli su se na tlu.

Rvali su se dotle dok obojica nisu izgubili šansu da dođu do puške.

Onda su nastavili da se tuku pesnicama, da stežu vratove jedan drugom, da se udaraju nogama.

U jednom trenutku, kada se šerif našao na Ričmondu, ovaj

je pokušao da mu uzme revolver, koji je bio u futroli, o opasaku.

Ričmond dotače dršku i povuče je iz korica.

Ali, Grejms je uspeo da se dočepa revolvera; počeo je da ga ispravlja tako da cev okrene prema protivniku.

Osetivši i znajući šta se događa, Ričmond je šerifa pritiskao svom svojom težinom, kako ovaj ne bi uspeo da ispravi revolver i upre ga u njega.

Cev je još bila okrenuta prema šerifovom stomaku, kada je šerif slučajno pritisnuo obarač.

Odjeknuo je hitac.

Ričmond je osećao kako šerifov pritisak popušta i kako njegovo telo postaje sve labavije.

On zbaci šerifa sa sebe; ali, pre nego što je uspeo da se podigne, začu se još jedan pucanj. Grejms je, iako na pragu smrti, uspeo da ispali još jedan hitac.

Nije doduše mogao više da nanišani, ali je njegov metak ipak pogodio Ričmonda.

Ričmond oseti jak udarac u slabinu.

Šerif je posle toga ostao da leži nepomično, a Ričmond je sa vrata skinuo maramu i njome pokušao da zaustavi krvarenje iz rane.

*

U rančerskoj kući, u salonu, stajao je Endriju Bejts, sa čašom viskija u desnoj ruci. Leva mu je bila podignuta i previjena.

Govorio je: — Nije moja krivica što se tako desilo. Tedi je pucao prvi, i on je i poginuo.

Još je na sebi imao jahaće ode-
lo i bio prašnjav. Advokat Bejker
je stajao ispred njega.

— Svejedno, ipak će vas okri-
viti za to — rekao je. — Ne zabo-
ravite da ste vi sakupili rančere,
vi ste vodili glavnu reč i nagova-
rali ih da krenu sa vama protiv
rudarske kompanije. To svi zna-
ju i svi će to potvrditi.

— Još nisam potučen, Bejkere.
Još sam dovoljno uticajan i
imam dovoljno...

— Čega dovoljno! Šta da ura-
dite? Zar još niste shvatili da je
vaš protivnik u prednosti?!
Kompanija će dobiti pomoć od
vojske, automatski će se povesti
istraga i biće protiv vas podig-
nuta optužnica koja će vas tere-
titi za smetanje poseda, podstre-
kivanje na ubistvo i izazivanje
nemira u ovoj oblasti. Zašto me
niste poslušali? Tako nešto nije
moglo da se prelomi preko kole-
na. Imali smo dobre šanse da
preko guvernera postignemo
ono što smo hteli. Kažem vam,
nije trebalo da prenaaglite.

— Šta sam imao da čekam?
Zar nismo poslali nekoliko dopi-
sa i ni na jedno nismo dobili od-
govor? Ne bismo dobili ni na po-
slednji, jer vlasti očigledno mis-
le da nismo u pravu sa svojim
zahtevima. Uostalom, zar ne
shvatate da je zapravo Ričmond
započeo borbu?! Da ju je on
izazvao!

— On vam je postavio klopku
u koju ste vi uleteli bez razmiš-
ljanja. Mogli ste da je izbegnete,
samo da ste me poslušali. On je
rizikovao i rudnik, i svoj život, i
sve, sve je stavio na kocku i do-
bio, samo zato što ste vi bili la-
komisleni. A i vi ste rizikovali
svoje ljude, goveda, imanje. Za-

što? Za što se zapravo borite
protiv Ričmonda? Nijedan od
vas nije se ustručavao da riziku-
je svu svoju imovinu, a to me na-
vodi na pomisao da se niste bo-
rili i da se ne borite za imovinu,
kao što je slučaj sa svima ostali-
ma. Vama do imovine nije stalo.
Ni njemu. Čim ste saznali da se
on vraća, za vas je bilo jasno da
ćete poći na njega, u želji da ga
uništite. I sa njim je bilo isto. Za-
što?

— On je kod mene radio kao
običan kauboj i krao je od mene
goveda. Ja sam ga oterao odav-
de i on to ne može da zaboravi i
da mi oprost. To je sve.

— Šta nameravate sada da
uradite? — pitao je advokat Bej-
ker.

— Obračunaću se sa njim na
svoj način — odgovorio je ran-
čer. — I to pre nego što bude
imao prilike da pozove vojsku u
pomoć.

Advokat ga je dugo gledao pre
nego što je odgovorio:

— U tom slučaju, moraćete
mene da otpustite, gospodine
Bejtse.

Rančeru kao da nije bilo jasno
šta mu je advokat Bejker rekao.

Uzviknuo je:

— A zašto vas ja plaćam?!

— Ja više ne...

— Šta hoćete?! Više novca?!

Advokat odmahnu glavom.

— Ne, ne želim vaš novac —
odgovorio je. — Dobro znam da
ste zaduženi i da nemate novca,
Bejtse. Zaduzeni ste kod svih
mogućih banaka. Što se tiče Rič-
monda, on finansijski veoma
dobro stoji, iako je pretrpeo veli-
ke štete. Međutim, on je dovolj-
no bogat da rudnik ponovo do-
vede u red. Međutim, od rudni-

ka ima samo sporedni prihod, glavni mu je na petrolejskim poljima, u Oklahomi. Zapamtite jedno, Bejtse: vi mu se sada ničim ne možete suprotstaviti. Ničim!

Rančer ironično dobaci advokatu:

— Onda pređite kod njega! On sigurno može više da vam plati nego ja.

— Ja samo hoću da vas upozorim na posledice koje mogu da iskrсну ako i dalje budete insistirali na tome da uništite Ričmonda. Vi to više ne možete i budite načisto sa tim. Propustili ste priliku da se nagodite sa njim. Trebalo je da se dogovorite, čovek je bio voljan za to.

— Da se dogovorim, Bejkeru?! Sa njim?! Ali, on nije došao ovamo da se dogovori sa mnom nego sa unapred određenim planom da me uništi! Ja sam se samo branio! On me je primorao da se borim!

— Vi znate, Bejtse, da je zakon uvek na strani napadnutog. A Ričmond je bio prvi napadnut. Bez obzira na njegove planove i namere, on nije prvi napao vas.

— U redu... I ja imam svoje sopstvene zakone — procedio je Bejts kroz zube. — Sve dok sam živ, neću da se predam. Pobeđiću ja još jednom!

— Ali, bez mene — rekao je advokat. — Ne želim više da radim za vas, Bejtse.

— Ali, zašto? Ja ću vas plaćati i...

— Ne, Bejtse. Nije u pitanju novac. Danas, kada smo morali da se povučemo, i kada sam video šta smo ostavili iza sebe, sve mi se smučilo. Osećao sam da sam i ja učestvovao u tome i da

snosim deo krivice za smrt onoliko ljudi. Ne bih voleo u životu još jednom da doživim tako nešto.

— Ali...

— Otkako radim za vas, Bejtse, nikada niste slušali moje savete. Čemu ste me, onda, angažovali? Plaćali ste moje usluge, a radili ste po svom, što se pokazalo da ne valja. Ako ste već hteli stručnjaka pored sebe, nije trebalo da radite po svom. Ali, navikli ste da sve bude onako kako vi kažete, kako vi odlučite i odredite. Mislili ste da svako mora da vas sluša, da novcem svakoga možete da kupite. Ali, gotovo je s tim. Ja u tome više neću da učestvujem.

Rančer je nalio viski u čašu i otpijao ga u velikim gutljajima.

Advokat je nastavio:

— U Marilunu vas zovu Veliki Bejts i svi vas se plaše. Vama to godi. Vi nikada niste želeli da vas ljudi vole nego da vas se plaše. Tada ste se osećali moćniji. Ali, zauvek je prošla vaša vladavina. Niste više kralj pašnjaka, Bejtse. Drugi rančeri su takođe postali uticajni, a i zakon polako dolazi u ove krajeve. Bejtse, ja još danas odlazim sa vašeg ranča. Šta god da odsad uradite, to neće imati veze sa mnom i ja za to neću snositi krivicu...

*

Kada se Herijet vratila kući, već je bilo počelo da se smrkava.

Njen otac je stajao zamišljen, sa čašom u ruci. Na stolu, bila je poluprazna boca od viskija.

Na stolu, pored boce, bio je i njegov opasač.

Čuo je Herijetine korake na tremu. Kada je ušla, nije pogledao u nju.

Samo je upitao:

— Gde si bila?

Devojka je stajala, unezverena, oznojana, raspuštene kose.

Nije rekla ništa.

On je nastavio:

— Dobro znaš da sam ti zabranio da danas napuštaš ranč! Gde si bila?!

Prišla mu je.

Tek tada je Bejts pogledao u nju.

— Kod rudnika... — rekla je.

Bejts se zagleda u nju. Gledao joj je lice, kosu. Kao da nešto istražuje.

— I, šta si videla?

— Ništa.

— Ali rekla si da si bila u rudniku!

— Pošla sam tamo i stigla bližu, ali nisam bila u samom rudniku.

— Nego?! Jesi li...

— Jesam. Srela sam se sa Normanom — izustila je Herijet hrabro.

Bejts je u trenutku zanemio. Nije znao šta da kaže ćerci.

Onda je upitao:

— Znači, preživeo je?... Taj pasji sin!

Herijet pogleda u bocu na stolu, a onda reče, pocrvenevši u licu:

— Ti si pijan, tata!

— Pa? Zar nemam prava da se napijem?! Pacovi beže sa broda kada tone. Otišao je Bejker... A gde je Daglas? Jesi li ga videla?

— Nisam ga videla i ne znam gde je, ali će te sigurno i on napustiti.

— Od njega i ne očekujem drugo nego da mi okrene leđa.

Važno je da ti ostaneš. Ti nećeš otići od mene, zar ne, Herijet?

Herijet ga odmeri ironičnim pogledom, a onda prkosno upita:

— Zašto ne odeš u grad? Tamo te neko čeka. Čeka te tvoja Sintija!

Bejts kao da se otreznio kada je čuo Sintijino ime. Rekao je:

— Pouzdajem se u tebe, Herijet, zato što sam siguran da u tebe mogu da se pouzdam. Ti i ja se razumemo. Isti smo i zato možemo da se pouzdamo jedno u drugo.

— Je li? Pa ipak, ne bi oklevao ni trenutka da me oteraš sa ranča kada bih postupila onako kako ja hoću a ne kako ti kažeš. Jesam li u pravu?

S nevericom je Bejts gledao u ćerku.

— Zar i ti?... I ti?!

— Da, tata. Ja ti se suprotstavljam. Prvi put, ali ovoga puta bez uzmicanja. Danas sam mnogo toga shvatila. Danas sam shvatila da tebi treba neko kime ćeš vladati i ko će te uvek slušati. Likvidirao si svakog muškarca koji se ozbiljnije zainteresovao za mene. A ja sam ti se zbog toga još divila. Hteo si da vladaš mnome kao što si vladao mojom majkom. Ali, sada je tu neko ko će me potisnuti i zameniti: mala salunska drolja Sintija!

— Prestani, Herijet! — rekao je Bejts s gorčinom ali bez gneva. — Nemoj da govoriš više.

— To si uvek govorio kada nisi hteo da čuješ mišljenje koje je drugačije od tvoga! Uvek isto: prestani! Nikada nisi shvatio da je svaki čovek ličnost za sebe i da ima pravo na svoje mišljenje! Nikada nisi shvatio da ne možeš

da se igraš tuđim životima. Dovoljno dugo si vladao mnome. Ja ti uopšte nisam bila važna. Nisi vodio računa o meni i o mojim osećanjima. Tebi je samo bio potreban neko kome ćeš zapovedati i nad kim ćeš sprovoditi svoju volju!

— Prestani! — ovoga puta je Bejts vikao. Oči su mu opasno sevale, a brada podrhtavala.

— Neću da prestanem — protivurečila je Herijet. — Trebalo je Norman da se vrati, pa da shvatim. Mnogo toga je moralo da se dogodi da meni neke stvari dopru do mozga. Ti nikako ne možeš da se odrekneš nečega što ti je pripadalo, što je bilo tvoje.

— Kada bi mogao, uništio bi Normana. To ćeš učiniti ako ti se pruži prilika. Samo, sumnjam u to. Ovoga puta imaš posla sa protivnikom koji je jači od tebe. Ja...

Bejts zamahnu i snažno ošamari Herijet.

Ona se zateturala i naslonila se na sto.

Bejts je podigao ruku da je ponovo udari.

Međutim, ruka mu se zaustavila u pola pokreta.

Ljut i s nevericom, zurio je u Herijetinu desnu ruku u kojoj se odjednom našao revolver.

Polako joj se savijao kažiprst oko obarača.

Bejts napravi pokret kao da će da joj pride, ali ona malo podiže revolver, tako da je sada nišani-la pravo u njegovo srce.

On stade.

— Ti bi bila u stanju da pucaš u mene? — upitao je slomljenim glasom.

— Bila bih. Mislim ozbiljno, tata. Ostani tamo gde si i ne prilazi mi! Udariš li me još jednom, pucaću u tebe bez razmišljanja!

On ustuknu do zida i nasloni se na njega.

— Da, da... ti bi pucala u mene. U svog oca. Bez milosti — jadikovao je. — Moja rođena kćer bi mogla da me ubije. Znam da misliš ozbiljno...

On počeo histerično da se smeje.

— Ti nisi kao tvoja majka. Na mene si. Mogla bi da me ubiješ!

I dalje se smeja. Ali, lice mu je bilo u grču, a i ruke. Stisnuo ih je u pesnice i mlatarao njima.

Herijet iznenada oseti da je nestalo njene mržnje i gneva.

Ruke su počele da joj podrhtavaju.

Ona spusti revolver na pod.

— Tata... — izgovori ona tiho i pride mu. Zagrlila ga je i naslonila glavu na njegovo rame.

On je čvrsto prigrli.

— Znao sam da me nećeš napustiti. Znao sam... nećeš me nikada ostaviti — govorio je Bejts. — Ti i ja smo isti. Nikada nećemo prestati da se borimo. Nikada, dok je života u nama, Herijet...

Devojka je htela da kaže nešto, ali nije mogla. Sada više nije govorio ni Bejts...

*

Morahan gurnu u stranu krilo šatora i pogleda u Normana Ričmonda, koji se probudio kada je čuo piskavi i prodorni zvuk trube.

Napolju je već bilo svanulo i prvi zraci sunca obasjali su rudarski kamp.

Morahan je javljao:

— Gospodine Ričmond, stigao je odred konjice.

Ričmond ustade sa ležaja i brzo navuče pantalone i čizme. Onda je uzeo košulju i prebacio je preko nagih ramena.

Izašao je iz šatora.

Kolona do tridesetak jahača u plavim uniformama ušla je u rudarski kamp.

Oficir sjaha i pride Ričmondu.

— Gospodin Ričmond? — upitao je.

— Da, ja sam. . .

— Ja sam poručnik Hišajer. Sa svojom jedinicom, raspoređen sam da štitim vaše rudnike. Sa mnom, u jedinici, ima trideset vojnika.

Ričmond se rukova sa njim.

— Drago mi je što vas vidim — rekao je Ričmond. — Moji ljudi i ja smo srećni što ste stigli. Da li armija garantuje bezbednost rudnika?

— Da — odgovorio je poručnik.

Potom se obratio vojnicima:

— Sjašite! Podignite logor na ivici kampa i postavite straže!

Poručnik Hišajer je gledao okolo; još su bili vidni tragovi borbe i stampe; izgorele barake, prevrnuti vagoneti, izvijene šine.

Zemlja je bila ugažena, sa bezbroj plićih i dubljih rupa. Još je bilo dosta praznih čaura po tlu.

Razgovarajući, Ričmond i Hišajer krenuli su da obiđu kamp.

— Koliko ljudi ste izgubili u toj borbi, gospodine Ričmond? — upitao je Hišajer.

— Ukupno šestoricu — odgovorio je Ričmond.

— A protivnička strana?

— Mislim da ih nije preživelo najmanje dvadesetoro. Na njihovoj strani gubici su bili znatno veći nego na našoj. Mislim da rančeri ne bi pošli na mene da ih nije predvodio Endriju Bejts. On je sve to organizovao.

— Jeste li preduzeli nešto protiv njega? — interesovao se Hišajer.

— Šta bih mogao da preduzmem? On se ušančio na svom ranču i samo bismo imali još žrtava kada bismo odlučili da odeмо i pokušamo da se razjasnimo sa njim.

— To će preduzeti moja jedinica — rekao je poručnik. — Ne verujem da će biti pucnjave ako se vojska pojavi tamo, na njegovom ranču. Nemojte preduzimati ništa, gospodine Ričmond, mi ćemo srediti to.

Ričmond odmeri mladog poručnika.

— Vi ne možete da zamislite kakvo je trenutno stanje u ovom kraju. Zašto ne bismo sačekali da Bejts napusti ranč? Sada imamo vremena. Možemo da čekamo. Zašto bismo rizikovali da ponovo ostanemo bez izvesnog broja ljudi?

— Možda vi imate vremena, ali smo mi vremenski ograničeni. Dobili smo komandu da ovde ostanemo deset dana. Ako se za to vreme ništa ne dogodi, mi se vraćamo odakle smo došli. Meni, kao vodi ove jedinice, u krajnjem slučaju sasvim je svejedno šta se događa ovde, ali bih vam ipak preporučio da budete malo oprezniji.

On pozdravi Ričmonda i ode kod vojnika, koji su upravo počeli da dižu logor.

Ričmond je potom prišao grupi rudara, koji su, malo dalje, sedeli oko vatre.

Kafa je mirisala, a rudari su pripremali i doručak.

Međutim, Ričmondovu pažnju privukla su rančerska kola sa ciradom, koja su stajala malo dalje, iza rudarskih šatora. Jedno vreme gledao je u njih, a onda je prišao Tomsonu i dvojici drugih revolveraša, koji su upravo dobili šolje sa vrućom kafom.

Jedan rudar dodade i Ričmondu limeno lonče, pa ga iz ibrika napuni kafom.

— Čija su ona kola? — upitao je Ričmond Tomsona.

Džeferson pokaza na drugi kraj vatre, gde su čučali jedan sedi starac i dečak kome nije bilo više od jedanaest ili dvanaest godina.

Obojica su bili u običnoj odeći, ni građanskoj ni kaubojskoj, ali nijedan od njih nije imao revolver. Na zemlji, pored starca, bila je samo puška.

Sada Tomson reče:

— Naišli su i kazali su da idu u Marilun. Ogladneli su i zamolili nas da doručkuju sa nama.

Sedokosi starac je video da Ričmond i njegovi sagovornici gledaju u njega.

Čuo je njihov razgovor, pa je rekao, obraćajući se Ričmondu:

— Ne brinite, platićemo ono što smo pojeli. Nismo hteli da jedemo džabe...

— Ko govori o plaćanju? — upita Ričmond. — A šta tražite u Marilunu? Posao? Ako hoćete da radite, kod mene ima posla za obojicu.

— Ne tražimo posao — odgovorio je starac. — Dolazimo u

Marilun da obavimo neki drugi posao. Treba da sredimo neki stari račun.

— Kako se zovete? — upitao je Ričmond.

— Ja sam Stiven Parker, a ovo je Džimi.

Otac i sin, pomislio je Ričmond.

Dečak ga je upitao:

— Šta će ovde vojska, gospodine?

Starac ga opomenu:

— Nemoj da zapitkuješ, Džimi, nego požuri s tim jelom, moramo da nastavimo put.

— Da li poznajete ovaj kraj — opet je pitao Ričmond. — Ako mislite da se nećete snaći, sačekajte malo, pa ćemo svi zajedno poći sa vojskom u Marilun.

Stari odmahnu glavom.

— Jednom smo već bili ovde — rekao je. — Bilo je to pre nekoliko godina...

Tomson se obrati Ričmondu:

— Koliko dugo možemo da računamo na vojsku? Potrajaće dok vlasti ne dođu ovamo i uspostave red. U svakom slučaju, do tada neko mora da obavlja funkciju gradskog šerifa.

— Što se mene tiče — rekao je Ričmond — ja samo čekam da Bejts sa svog ranča ode u grad. Ako pokušamo da ga izvučemo sa ranča, biće borbe. Siguran sam da mu neće pasti na pamet da se preda vojsci. Suprotstaviće joj se i boriti se protiv nje. Pre ili kasnije, on će morati da izađe iz kuće.

— Ne smemo mu ostaviti previše vremena — mislio je Tomson. — Sada imamo vojsku na našoj strani i u boljoj smo poziciji nego ikada. Tu okolnost treba da iskoristimo.

Dok je razgovarao sa Tomsonom, Ričmond je bio usredsređen na razgovor i nije ni primetio kada su starac i dečak otišli od vatre.

Sada je video samo njihova kola, kako se udaljavaju od rudarskog kampa.

— Voleo bih da znam ko je to — rekao je Tomson, primetivši da Ričmond gleda za kolima. — Voleo bih da znam i to da li je ranije zaista već bio u ovom kraju. Ja ih nisam video... Čudna kombinacija: starac, dečak i puška...

Ričmond pogledom potraži Morahana.

— Recite rudarima da nastave posao. Odmarali su se dva dana. Posle svega, svima nama trebalo bi još odmora, ali ako ne radimo, svakodnevno gubimo dolare i...

Ričmond je začutao.

Ugledao je jahača kako galopira u kamp.

Jahač se zaustavio kod vatre.

Bio je to rudar koji je imao zadatak da prati šta se događa u Marilunu.

Čučnuo je pored vatre, uzeo lonče sa kafom, otpio, a zatim rekao:

— Video sam Bejtsa. Dojahao je u grad. Dojurio sam da javim to, Ričmonde. Nije sam, nego sa dvojicom. Prepoznao sam ga odmah.

Ričmond se nasmeja i pogleda u Tomsona.

— Vreme je da stupimo u akciju. Tomson, i vi, Džefersone, pođite sa mnom kod poručnika Hišajera, da se dogovorimo, Morahane, kada se dogovorite sa rudarima o tome šta će danas

raditi, uzmite konja i pridružite nam se. Svi idemo u Marilun.

Nakon pola sata, Ričmond i revolveraši, zajedno sa poručnikom Hišajerom, jahali su na čelu kolone, prema Marilunu...

*

Ričmond je znao gde u Marilunu da traži Bejtsa: u Rimrodovom salunu.

Vojnici su se rasporedili sa obe strane ulice, dok su Ričmond, revolveraši i Hišajer sjahali i krenuli prema ulazu u salun.

Za šankom, stajali su Bejts, Herijet i jedan kauboj. Još sa vrata, Ričmond je primetio da je Bejts pijan.

Prišao mu je.

Onda je viknuo:

— Poručniče, vi ovde predstavljate vlast i stoga vas molim da uhapsite ovog čoveka! Optužujem ga za izazivanje nereda, zbog ubistva i podsticanje na ubistva!

Kauboj posegnu za revolverom, ali brzo odustade, jer se i sam našao na nišanu Tomsonovih i Džefersonovih revolvera.

Sintija je stajala malo dalje.

Odjednom, sve se umirilo.

Herijet procedi kroz zube:

— Normane, nećeš se usuditi da...

Otac je prekide:

— Hoće, Herijet, usudiće se. Bila si u pravu kada si rekla da je jači od mene. A jači uvek pobeđuju.

U nameri da ga smiri, Bejtsu priđe Sintija.

— Endriju... — počela je.

On viknu:

— Ko je ova žena?! Ja je ne poznajem. Gospodo, ja vas ne poznajem! Ko ste vi?

— Endriju... — odjednom, kao da se u njoj nešto slomilo. Gledala je u Bejtsa i nije znala šta da mu kaže.

Bejts se obrati poručniku:

— Neće vam biti teško da uhapsite pijanog čoveka. Ne brinite, poći ću sa vama i...

Herijet ga zgrabi za ruku.

— Nećeš poći sa njima! — uzviknula je. — Zar nisi rekao da se nikada nećeš predati?!

Bejts se nasmejavao.

— Nije mi ostalo ništa. Nemam šta da ostavim... — rekao je.

Sintija ga uhvati za mišicu.

— Molim te... — rekla je tiho.

On je gurnu.

— Pusti me! On je pobednik. Hajde da popijemo u čast pobednika!

— Tata, ti znaš da još imamo šanse! — rekla je odjednom Herijet.

Bejts povuče Herijet i Ričmonda prema vratima.

Ostali pođoše za njima.

— U redu, sutra ćemo nastaviti borbu. Danas pijemo... U čast njegove pobeđe...

Niko nije obratio pažnju na rančerska kola koja su nailazila.

Bejts i ostali izašli su na trotoar.

Iznenada, odjeknuše dva hica istovremeno.

Dečak povuče uzde, i konji odjuriše niz ulicu. Cirada se spusti na zadnjem delu kola, i devetnaestogodišnjica se nije više videla.

Bejts je ležao na zemlji; Herijet se bacila na njega i počela da vrišti.

Pokušala je da ga okrene, ali nije mogla. Ričmond joj je pomogao.

U istom trenutku kada je bio pogođen, Bejts je umro.

Vojska je pojurila za rančerskim kolima.

Onda je Herijet podigla glavu prema Ričmondu. Gledala ga je sa mržnjom.

— Ti si za sve kriv! Zbog tebe je morao da umre! — vikala je.

— Herijet, dobro znaš da nije tako — odvratio je Ričmond što je mirnije mogao. — Sve vreme si znala da će tako nešto morati da se dogodi. Sam je kriv za sve.

Devojka ništa nije rekla.

Ričmond pokuša da je podigne, ali Herijet se branila.

— Herijet! — snažno je zadrma Ričmond.

Ona se smiri.

Ričmond je zagrlji.

— Ovo je moralo da se dogodi, Herijet. Tako nije moglo više, dobro znaš...

— Znam... — šapnula je devojka. Nije se branila kada ju je Ričmond povukao dalje sa tog mesta. — Idemo — dodao je. — Ovde ni ti ni ja više nemamo šta da tražimo...

kraj

SEXpress

EROTSKI MAGAZIN
NA SVIM KIOSCIMA

Stimulativno!
Uzbudljivo!
Zanimljivo!
Kontakti!
Modeli!

U SLEDEĆEM BROJU

D. Finegan

OSVETA I KOLTOVI

- Ne, ne sećam se nikakvog Lenoksa — rekao je tiho.
- Kažu da je njegova banda ubila šerifa...
- Znam da su kružile svakojake priče, ali se više ne mogu setiti svih tih imena koja su dovođena u vezu sa šerifovom smrću — promrsio je Džim Tejlör. — Čini se da ste mnogo toga saznali o Ketí Flívor i njenom mužu...

JUGOBANKA

DOĐE
DA SE DOGOVORI

YU ISSN 0353-1287

9 770353 128072